

Zeeusche nachtegael ende des selfs dryderley gesang, geheel anders inder waerheyt verthoont, als de selve voor desen by sommighe uyt enckel misverstant verkeerdelyck is gheoordeelt

<https://hdl.handle.net/1874/39984>

HET DERDE DEEL,

OFTE

S T E M

V A N D E

ZEEVSCHE

NACHTEGAEL:

G H E N A E M T

H E M E L - S A N G .

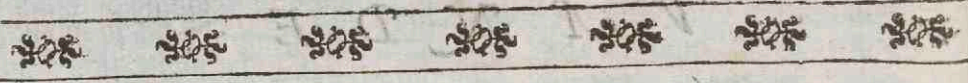
Met Privilegie.

***

HET DERDE DEEL

OTTE

STEM

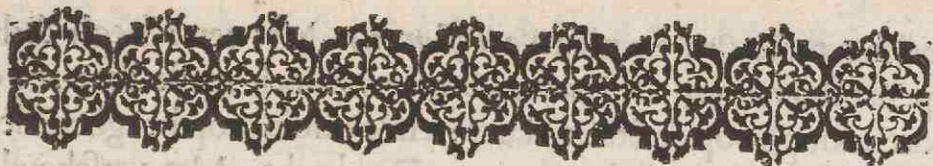
Dit lieffelijke Dier, laet wederomme klincken
Verheven Hemel-stem, groot wonderlijk gheluydt!
Daer meed' hy't menschen-breyn doet om de Schepper dinckē;
Van waer geloof, en liefd', en hoop, en segen spruyt.

I. S. E. V.

Van der P. v. d. P.

Aendachtighe Leser,

ALhoewel dit kleyne Dier (dat wy een *Nachtegael* noemen) in dat teere lichaem soo grooten stemme woont, so singtet oock hooger dan eenich ghevogelte, ofte menschen keele: ende om mede dien aert uyt te drucken, soo heeftmen het hooghste dat gesonghen kan werden, hier mede willen in brengen, (te weten) een gesang van goddelijcke dingen, dat hier genaemt wert *Hemel-sang*, bestaende uyt verscheyden stemmighe ghedichten, ende gesanghen. 't Begint int eerste met een *Lof-gesang* over de gheboorte onses Heeren ende Salichmaeckers Iesu Christi; waer dat int selve aen te mercken is de ware Dry-heyte, en alle troost. Het tweede bygaende gesang is een waerschouwinghe voor de *Snoode Vrouwe*, ende loff vande *deucht same Vrouwe*, uyt de spreucken Salomons: Alwaer de eyghenschappen der Wijven haer huys-houden constelijcken wert uyt ghebeelt. Vervolgende coomt een *Clagh-dicht* over 't afsterven van *Simon Ruytinck*; waer in aendachtighe nutte bedenckinghe des doots zijn aen te mercken. Achter desen kanmen sien, verscheyden stichtelijcke *Psalmen*, by Ionckvrou *Anna Roemers* ghemaect, als sy tot Middelburgh was; oock mede een loffelijck *Gebet* op den *Biddach* by haer mede ghedicht in *Zeelandt* doen het ten selven tijde *Bid-dach* was. Voorts zijn te beoogen noch verscheyden aendachtighe bedenckingen; eerst op de scheppinghe des Werelts; ende benevens dien de lof der heylige Vrouwen: ende uyterlijcke, en innerlijcke Godsdienst. Het Oordeel Christi over de salicheyt der menschen. Soo mede 't on-

*** 2

der-

derfcheyt des *Oud* en *nieuwe Testaments*. Met een *Klaegh-dicht*, op het *sterven* van *D. Laurentij Boenaert*. Noch mede daer aen de *bedenkinghe* op de *Staert-starre*; ende eerdicht op het *ghedenck-waerdighe Synode* ghehouden tot *Dordrecht*. Met *verscheyden Lof-dichten* aen *Mr. Willem Teelinck*; *Mitsgaders* aen den seer *wijt-beroemden D. Philips van Lansbergen*. Daer by in 't *gevolgh* is te sien de *aenwijfinghe* van 't *Oude-Iaer* en 't *Nieuwe*; ghemacckt by de *Loff-waerde Iuffvrou Johanna Coomans*, daer in *goede bedenkinghen* werden aengewefen. Noch is te *overweghen* den *Pfalms 100*. Alwaer yder *mensch* wert aengheseyt de *naem* *Godts* te *vermelden*: ende eyndelijck het *Dach-gesang* der *Vogelen*, die haren *Schepper* loven, ghelijck het *ghedicht* verclaert: Doch het *besluyt* deses *Hemel-sang* wert met een *Vreuchden-liedt* over de *Geboorte Christi* ten *uytersten uytgesonghen*, om de *Leser* in *goede Hemel-ghedachten* te laten *af-scheyt nemen*, ende sich selven de *groote Stem* des *cleynen Nachtegael* toe te *eyghenen*: om alsoo (als *vooren gheseyt* is) *redelijck*, ende *aendachtelijck* te *ghetuygen* vande *Dryderley gesang*, van desen *Zeeuschen Nachtegael*.

Ghy dan *Leser*, *siet*, en *overdenckt*, en *prijft* dat *ghepresen* moet *werden*; ende *vaert* *hoochlijck* *wel*.

L O F -

I

LOF-GESANG

Op de geboorte onses Heeren ende Salichmakers

IESV CHRISTI.

De gene die de doot vant leven soet ontbonden,
En buyten het begrijp des weerelts heeft geson-
den;

Van dat int eerste God de Water-golven diep

Den Hemel boven ons, de Lucht, en d'Aerde schiep;

En die noch houden in den kercker, hun gegeven

Tot wooninge van God, om hier daer in te leven:

Heft blijde stemmen op, en t'samen over-luyt

Met lof-gefangen soet, roept s'Heeren segen uyt:

Om dat het jarigh wort dat huyden is geboren

De doot van onse doot, den Heylant uytvercoren;

In allen tegenspoet, en swaren overlafst,

Ons toe-vlucht, hope, troost, en eenich steunsel vast.

Den omme-loop des tijts op duysent en ses hondert

En elve was gebracht, geen jaren uyt-ghesondert,

Dat op de weerelt eerst den Salichmaker quam,

En uyt een reyne Maeght sijn sterflick wesen nam,

Med'-brengend' in de hant de sleutelen van boven;

Dat 'shemels poorten hoogh, en grendelen ontschoven

Een yder stonden op, en bleven soo voortaan,

Voor alle die sijn leer met yver nemen aen.

Op huyden is een licht geschenen den verlaten,

Die buyten allen troost in duyfsternefaten;

A

Ver-

Verloffing aen de geen die aen de doot verkocht,
 En die de sonde valsch had onder haer gebrocht;
 De gene die verdwaelt vast werden om-gedreven,
 Den onbekenden wech te kennen is gegeven;
 Wat onder 'sweerelts pracht en sonde listich stont,
 En wat gequollen was met siekten ongesont;
 Iae die van 'sHeeren wet wijt waren af-geweken,
 En volghden openbaer 'svleesch lusten en gebreken,
 Genesen en bekeert, zijn los en vry ghefelt,
 Ontbonden van de doot, en 'sduyvels bang geweld.
 Ons vleesch met sijnen God is over een ghecomen,
 En 'smenschen wesen heeft de Godheyt aengenomen:
 Wt liefde tegens ons van boven dalend' aff,
 Om onse ziel t'ontslaen van d'hell' en d'eeuw'ge straff.
 Den droeven boom des doots in Edens hof besloten,
 Des levens soete vrucht heeft weder uyt-geschoten;
 Iae selve 'tfschepsel heeft sijn Schepper voort-ghebracht,
 En ons den Heylant groot gegeven onverwacht.
 Sie van begin hem aen: om 'smenschen groote sonden,
 Wort commen en verdriet stracx over hem ghesonden,
 En in een cribbe snoo, swack zijnde, neer-geleyt,
 Ons opentlick bewijst sijn ware mensch'lickheyt;
 En wefende gelijk in crachten God den Vader,
 Almachtich, sonder end, Heer van ons alle gader,
 Op dat sijn hooge macht, sijn licht en claren glants,
 'tGesicht ons niet beneem, en dat verblinde gants,
 Sijn heerlickheyt bedeckt, en onder ons gebogen,
 Verborgten hout sijn cracht en Goddelick vermogen,
 En niet in hoogen staet off eere voort-gebracht,
 Gecomen is tot ons in ned'richeyt veracht.

O langh-verwachte comst ! ô liefde goedertierich !
 O grondeloofse gunst, en mede-lijden vierich !
 Wt liefde teghen ons met duyfternis om-gort,
 'tOnbluffchelike licht gantsch overtogen wort.
 Verdonckert evenwel sijn licht ons heeft gegeven,
 Sijn kennisse verjont, sijn leere voor-geschreven :
 De duyfternis verjaeght, gescheyden is van een,
 En ons sijn heylich woort doen worden heeft gemeen.
 Een Maget onbevleekt den Vader heeft vercoren,
 Daer uyt den Sone Gods op aerden is geboren ;
 Van vleesch en bloet gelijk ons teenemael in als,
 Genomen uyt alleen de boofse sonde vals :
 Dat door sijn weerde bloet onnooselick vergoten,
 Den mensche vanden doot, en helle straff ontsloten,
 Geworden Godes kint, sijn vlucht om hooge nam,
 En buyten alle vrees in 'shemels vreuchde quam.
 Verblijde dy, ô mensch, met soete lof-gesangen,
 Den Salichmaker groot op aerden is ontfangen ;
 Doch niet verwondert zy, off stootte dy daer aen,
 Dat swaricheden veel hem stracx rontomme staen :
 Sijn Goddelicke macht is daerom niet besneden,
 Tis sijnen wil alsoo te leven hier beneden,
 Noch heeft hy d'eygen cracht, daer med' hy d'aerde schiep,
 De lucht om hooge trock, en 'twater tsamen riep.
 Dat hy te vooren was voor eeuwich hy moet blijven,
 Verandering en can sijn wesen niet beclijven ;
 Maer 'tgeen hy noyt en was te worden hy begint,
 Geschapen als een mensch en nieu-geboren kint :
 En evenwel blijft God, almachtich, en on-endich ;
 Bedeckend' onderdruckt, behoestich, en ellendich,

Om onser wel-vaerts wil-lijn groote Majesteit,
 Zijn mogende geweld, en hooge weerdicheyt:
 Comt als een mensche swack, dat hy de doot verdrage,
 Comt als een crachtich God, op dat hy van ons jage
 Den Duyvel, Helle, Doot, en van haer slaverny
 Verlosse 'smenschen ziel, ontbind' en make vry.
 Wiens tong off stemme can uyt-spreken en verconden ?
 Wiens sinnen off verstant sou connen ondergronden
 Sulck een genade Gods, en wonderlicke daet,
 En sulcken hoogen werck van 'sHeeren wijsen raet ?
 De wetenschap en const, die door een diep versinnen
 Int dichten ons verheft en eere doet gewinnen,
 De kennis en de leer, die met een tale soet
 Can dwingen ons verstant, en leyden ons gemoet,
 Niet machtich is genoegh te prijzen naer behooren
 De comste van den Christ, en Heylant uytvercooren ;
 Doch evenwel wie can voor-by dees liefde gaen,
 En dese gunste Gods onweerdich over-slaen ?
 Een dier-gelycke daet, en sulcken werck van wonder
 Gevonden noyt en was, noch wesen can hier onder.
 Een sterre voort-gebracht, een sonne voor ons heeft,
 Een Maeght gelegen is, en ons Gods Sone geeft.
 Hoe grondeloos, ô God, bistu in dijnen rade !
 Hoe diep is dijn gericht ! hoe groot is dijn genade !
 Ondanckbaer is den mensch, die dese gunste niet
 Erkent in sijn gemoet, en altijt over-siet.
 God comt van boven aff, wort 'smenschen knecht en slave,
 Dat hysc coepelos, en vryheyt aen haer gave ;
 Wort onderworpen druck, verdriet, en armoe swaer,
 Dat hysc make rijck en weeldich allegaer.

O Heer almachtich God, ô Coning groot van waerden,
Wat hebben doch verdient de menschen hier op aerden?

Om harent wille du dijn sone sendest aff,

Dat hy betalen gae de lang-verdiende straff,

En door sijn heylich bloet uyt-wissche de misdaden,

Daer met sy waren gantsch vervult en overladen,

En lijde veel verdriets, bespottung, ende pijn,

Dat' alle werden vry, en mochten salich zijn.

Dit's 'tongheschapien woort, dat d'aerde vast besloten

Heeft water-golven diep rontomme toe-geschoten,

Dat d'hooge lucht verciert met menich eeuwich licht,

En daer de clare Maen en Son heeft aen gesticht.

Dit's 'tuytgedruckte beelt van Gods onzichtbaer wesen,

Soo dickwils in de Schrift beloofd en aengewesen.

Dit's 'teynde van de Wet, d'af-beeldinge sijns rijcx,

'tMerck-teycken sijner cracht, en wijsheyt desgelijcx.

Dit's Ioseph, die vercocht en door geweld verdreven,

Is tot beschermmer trouw 'tEgypische lant gegeven,

En over hun gestelt, heeft' alle van den doot

Bevrijdet en bewaert voor swaren hongers noot.

Dit's Moses, die van God 'tvolck Iacobs toe-gesonden,

Heeft' ongeschent door 'tmeyr en 'swaters steyl afgronden

Opt drooge neer-gestelt, doe Pharhos groote macht

Met waghens en 'theel heyr in zee wiert omgebracht.

Sijn bloet is 'troode meyr, 'twelck af-wascht ons gebreken,

By Moses stercke roe sijn cruyce vergeleken

Sijn overwinning ons, en macht voor oogen stelt,

Daer met den Duyvel, Doot, en Sond' is om-gevelt.

Het buygt al onder hem, de stercke Vorstendommen,

De wallen die met cracht niet condem zijn beclommen

Gevallen zijn om leegh, en op sijn stercke stem
 Ter aerden neer-ghestort, stracx gaven plaets voor hem;
 En even als wel eer, doe Iosua op-getogen
 De volck'ren Canaäns heeft onder hem gebogen;
 De machtig' Heerschappyen, de Vorsten hoch-geducht,
 Snel overwonnen zijn, en haestich wech-gevlucht.
 O stercke Gedeon! ô machtichst' onder allen!
 Wy lagen onderdrückt, en waren neer-gevallen;
 Doch bistu t'onser troost en hulpe voor-gestelt,
 En hebst ons vry gemaect van Madians geweld.
 Als Richter Israëls, den Samson, tot een wonder
 Van God gegeven was, en voor-gestelt bysonder
 Tot schrick des Philistijns, tot wel-vaert van het lant,
 Tot hulpe van sijn volck, en haerder onderstant:
 In desen Samson ons den Helt is aff-geschreven
 Die 'menschelick geslacht tot voor-spraeck is gegeven,
 Die van de sonde snoo wierp omme den gront-steen,
 En 'sdoots pilaren vast aen 'tcruyce brack van een.
 Dit's David, die voor ons in d'heyr-baen neer-getreden,
 Des Goliaths geweld cloeckmoedich heeft bestreden;
 Die tegen d'oude beest, de Slang, getogen op,
 Gekloven heeft van een, vermorselt haren cop:
 O wonderlicken strijt! ô aengename wonden!
 Dees overwinning ons van alle sorg ontbonden,
 Wt'sduyvcls hant gerückt, om hoogh getogen heeft,
 En uyt genade milt Gods eeuwich rijcke geeft.
 Dat alle menschen dan, met stemmen op-geheven,
 Tot lof-gefangen soet te singen sich begeven;
 Dat yder een verheucht, met stichtelick gesanck
 Om sijn genade God, en gunste segge danck:

Dat d'aerde vrolick zy, en d'hooge water-baren,
 Mitsgaders oock de lucht haer blijdschap openbaren,
 Dewijle dat de doot en sonde neer-gestort,
 En 'sduyvets bang gewelt, en macht gebroken wort:
 Dat alles wat bewoont den vlacken schoot van d'eirde
 Dit nieu-geboren kint met vrolickheyt aenveirde,
 Ontfange sijnen Heer, en eenich Middelaer,
 Omhelse sijnen troost in allerley gevaer:
 En met een nedrich hert bepeynse sijn weldaden,
 Legg' over sijne gunst, bedencke sijn genaden,
 Sijns doots gedachtich zy, en lijdens bitterheyt,
 En tot vergelding hem bewijse danckbaerheyt.
 O wel geluckich kint! ô Coning over-togen
 Met swackheyt, en nochtans almachtich van vermogen,
 Mijn heylant, toeverlaet, vertroosting, ende deucht,
 Mijn steunsel, mijn geluck, mijn salicheyt, en vreucht;
 Die voor ons onse schult aen 'tcruys hebt af-gesproken,
 De sonde neer-gevelt, 'sdoots angel af-gebroken;
 Die ons ontbonden hebt van alle slaverny,
 En van de dienstbaerheyt des wets gewesen vry;
 Dewijle dat om niet du bist ghecomen neder,
 Indien wy niet in ons geboren worden weder,
 Voor stalling neem mijn hert, voor kribbe mijn geloof,
 En my van dijne gunst en liefde niet beroof:
 Herboren werd' in my, dat ick dy vergeleken
 Mach buygen mijn gemoet, en temmen mijn gebreken,
 En ick aldus bekeert, genomen aen van dy,
 Dijns Coning-rijcx hier nae deelachtich mede zy.

Canebam, & finiebam xxij^o. Decemb. MDCXI.

I. S. M. Z.

A 4

Waer-

Zelandet

1611
Jacob
Schoth
(collectant)

Waerschouwinghe voor de snoode vrouwe,

uyt het 7. Cap. van de spreucken Salomons.

Op de wijze van den 24. Psalm.

MYn Soon mijn reden onder-
houw,

Bewaer mijn les by dy getrouw,
Dijn leven salstu daer nae richten,
Iae als dijn ooggen-appel teer
Neem waer mijn oversoete leer;
Sy sal tot deucht en eer dy stichtē.

En neemse dan niet minder waer,
Dan offe ront gewonden waer
Om dijne vingers, en geschreven
Als in een wel bereyde bert
Tot in het binnenst van dijn hert,
Om noyt daer uyt te zijn ghedre-
ven.

De Wijsheydt voor dijn suster
groet; (soet,

Noem vroetheydt dijn verwante
En wilter heel gemeen by leven;
Op datse dy behoede trou (vrou,
Van 'tvreemde wijf, eens anders
Die schoone woordē weet te gevē

Want ic eens uyt mijn venster lag,
En door de traill' op strate sag
Een jongeling berooft van sinnē,
Die met de dwasen omme-ging,
En onder kinderen gering,
Ick mercte wat hy sou beginnen.

Hy sloop ter sijden in een steegh,
Naer hare woning buyten weegh

Nam hy seer vlijtich sijne gangen;
Doen het alreede duyfter wert
Des avonts-tijt by nachte swert
Met nevelachtich weer om-han-
ghen.

Dees vrouwe fiet quam hem te
moet

In kleeren licht, loos van gemoet,
Seer clapperig, en niet om seggē;
Wiens voet niet geerne thys en
staet,

Maer nu voor deure, dan op stract
Aen allen cant gaet lagen leggen.

De welcke desen jongeling
Met armen sonder schaemt' om-
ving,

En kuste hem aen sijne wangen,
Iae teghen alle schaemte licht
Vercloeckende haer aengesicht
Bestont alfulcken spraeck t'aen-
vangen:

Ick hebbe thys het overschot
Van mijn soen-offers, die ick God
Van dage hebbe voor-gedragen:
Siet daerom ben ick uyt-gegaen
Om dijn aenschijn te soecken aē,
Ick vinde dy na mijn behagen.

Mijn koetsē heb ick toe-bereyt
En dekenssacht daer op gespreyt

Siet

Met beelderye schoon vercieret,
Iae lijnwaet uyt Egypten-land,
En hebbe die met Myrrhē-brand,
Met Sandel, en Canneel gevieret.

Siet daerom, lieve, laet ons vry
Naer 'sherten lust ons maken bly,
En liefde oeffenen ter degen.
Iae tot den vollen dageraet
Laet ons vā blyſchap heel verfaet,
Het liefden ſpel volcomē plegē.

Dewijl mijn man van huys ghe-
gaen

Heeft eene reys ghenomen aen,
Om niet ſoo haect weerom te co-
men :

Hy heeft my eenen dach geſtelt,
En ſijne borſe vol van gelt
Tot ſijn behoefte met genomen.

Sulcx heeft ſy met dit praten loos,
En lang bericht tot daden boos
Den jongeling tot haer gebogen :
Sy heeft hem met het ſmeecken
ſacht

Van hare lippen, onbedacht
Haer toe te vallen licht bewogen.

Hy volgt haer ſonder lang beraet,
Als d'os die naer den ſlagh-banck
gaet,

9
Of als een die geſtelt int yfer
Naer ſijne ſtraffe wert geleyt ;
Die als hy lang-tijd heeft gebeyt,
Deſotten dan coimt maken wijſer.

Den tijd van ſijne vreugt is cort,
Want met een mes ſijn lever wort
Hier door een dood-wond diep
gegeven.

Gelijck hem om te zijn gaecht
Den vogel na den ſtrick verhaect,
Die onverſiens beneemt ſijn le-
ven.

Siet daerom mijne kind'rē hoort
Naer mijnes monds wel-radend'
woort ;

Laet u gemoet naer hare wegen
Niet dalen, ofte dwalen in
Naer hare paden uwen ſin ;
Sy heeft ſo menich man verſlegē ;

En 'therte hebbend' op-geruckt
Van velen, hun ter neer gedrukt.
De wegen die naer haer huys loo-
pen

Zijn wegen naer een woefte graf,
Die heel om leege dalen af,
Omd'eeuw'ghe doot te doen be-
coopen.

B

Lof

Lof van de deuchtsame vrouwe,
 Wt het leste Capittel der selver spreucken.

Op den Lof-sang Marie.

Alst huwens tijd zijn sal
 Soo bid den Heer voor al
 Om eene cloecke vrouwe ;
 Die niemant licht en vint,
 Want' in weerd' overwint
 De peerlen hoogh ghouwe.
 Haer man rust sijn ghemoet
 Op 'tghene dat sy doet,
 Hy macht haer wel betrouwen.
 Al groeyden sy door buyt,
 Soo putf' haer schat niet uyt
 Met cost'lick huys te houwen.
 Sy doet hem niet dan goet,
 Niet quaets van haer ontmoet
 Hem in sijn heele leven.
 Sy weet met handen sijn
 Te spinnen woll' en lijn,
 En wat sy wil, te weven.
 Ghelijck met hulcken groot
 Weet sy van verren broot
 Tot lijf-tocht te besorghen ;
 Sy spijsst haer heele huys,
 Geeft werck haer maegden kuys,
 Op-staende voor den morghen.
 Dan foeckts' een goet stuck lants
 Dat sy met hares hants
 Ghewin, gaet coopen inne ;
 Op dat tot 'smenfchen dranck

En soete wijngaert-ranck
 Sy daer op voorts ghewinne.
 Ia selfs haer lenden schort,
 En die wel vast om-gort,
 Sy stijft haer armen moedich.
 Des nachts haer lampe brant,
 Dies nutse voor de hant
 Vrucht vā haer neering spoedich.
 Den spinrock vat sy aen,
 En doet den wervel gaen,
 De spille lustich drayen.
 Noch can-men open sien
 Haer handen, om de lien
 Die erm zijn te verfrayen ;
 Besorghend' niet te min
 Haer eyghen huysghesin,
 Ia elck met dobbel kleeren ;
 Op dat des winters koud,
 Als sneeuw 'theel lant benouwt
 Die haer niet eens mach deeren.
 Voorts tot haer bedde breed
 Seer schoone dekens reet,
 Haer kleeren zijn van zijde ;
 Sy treckt scharlaken an,
 Op datf' haer eyghen man
 Met haer cieraet verblijde.
 Den welcken sy beschickt

Oock

Oock kleederen gheschickt,
Waer med' hy mach verkeerē
In poorten van Raect-lien,
En laten hem vry sien
By 'slants voornaemste Heeren.

Fijn doeck sy constich weeft,
En dat te coopen gheeft ;
Sy weet oock te bordueren
Seer schoone gordels , die
Sy aen de kramers bie,
Om buyten 'slants te vueren.

S'is voorts bekleet met cracht,
En reynicheyt , sy lacht
Oock in haer meeste forgen :
Soo dat haer hert bereyt
Voor alle swaricheyt
Niet vreeft den dach van morgen.

Gaet open haren mont,
Daer uyt wort niet vercont,
Dan wijsfelicke reden :
Haer tonghe wel bereyt
Oock nimmermeer verbreyt
Dan aenghename zeden.

Cort-om , sy achte slaet
Hoe't in haer huys toe gaet,
En wat daer mach behoeven ;
Want vrylick sy en eet

Gheen onverdienden beer
Ghelijck de leuye boeven.

Dies hare kinders soet
Staen op, haer int ghemoet,
En haer wel salich noemen ;
Haer man oock desghelijck
Sal altijt blydelijck
Van hare deuchden roemen ;

En segghen, Menich wijf
Is cloeck in haer bedrijf,
En weet wel goet te winnen ;
Maer ick en weter gheen
Die soo veel deuchts in een
Als du hebst, te versinnen.

Dies vrouwen soet beval
Wel licht bedrieghen sal,
En schoonheyt gaen verloren ;
Maer rechten lof begaet
De vrouw, die haer cieraet
In Gods vrees heeft vercoren.

Gheeft haer tot eeren-croon
En wel-verdienden loon,
'tLoon van haer eyghen handen :
Laet hares lofs gheschal
Vry tuyten over al,
In steden ende landen.

Apollonius Scotte.

B 2

CLAEGH.

CLAEGH-GEDICHT

*Op het af-scheyden van den Weerden,
Eer-vveerden, God-saligen*

SYMON RUYTINCK,

Dienaer des Goddelicken woorts, in de
Nederlantsche Gemeente, tot Londen.

*Hy die int duyster siveeft, omringt van alle kanten
Met Sieckte, Pijne, schrick, u vrede lijf-trauvvanten,
Die sonder onderscheyt dit laege dal berooft,
Wat raect y, vvinnick spoock, aen dit eervveerdich
hoofst?*

*Al comt u gansche rot ghevveldich aen-ghetogen,
En Ruytinck Godes vrient tot aen het hert ghevlogen,
Al ist dat u vergif ontsteeckt sijn gansche bloet,
Noch blijft hy die by vvas, en vvijckt niet eenen voet.
De Corts, en haer ghevvoel, en can hem niet beletten
De spijse van de ziel de Menschen voor te setten;
Een vier, een heyligh vier, een beter aert van brant
Staet teghen u ghevvelt, met ganscher macht, ghekant.
Verschoon u, vveerde Man, spaer uvve crancke leden,
Wat comt u svvacke lijf noch op de Stoel ghetreden?
Het vvoort te roepen uyt behouft te grooten cracht,
Dat by een siecken mont niet dient te zyn betracht.*

Neen

Neen, seyt hy, vrienden, neen. Hier is mijns herten vvenschen,
 De ziel is voor den Heer, het lichaem voor de menschen:
 Een ridder staet en sterft int midden van het perck;
 Een held, een Christen held, int midden van de Kerck.
 O vorstelick ghemoet! ó Doot, u felle schichten
 Zijn hier, tot uven spijt, gbedrungen om te svichten:
 Wy sien vvel onsen vrient ghestelt in droeven staet,
 Noch saeyt hy niet te min des Heeren vruchtbaer saet.
 Rontsom het sieck-bed staen en vrienden en ghebueren,
 En maken grooten rouw in dat hy moet besueren;
 Hy met een laege stem, doch met een hoogh ghemoet,
 Drift alle sijn ghespreck ontrent het hooghste goet:
 Wijst metten vingher aen des vveerelts ydelheden,
 En hoe met vleys en bloet hier dient te zijn ghestreden,
 Om niet te zijn verrast: vvijsst metten vinger aen,
 Hoe dat de svvacke mensch can in de doot bestaen.
 Ghy hebt ons menich-mael, gheminde Vrient, voor desen,
 Wt Godes heyligh vvoort, met vasten gront, berveesen,
 Dat ons ellendich vleys, ons vvanckelbare staet
 Ghelijck een schrale vvint, ghelijck een damp vergaet;
 Heeft dit tot beden toe ons niet ghenouch bevoghen,
 Wy dienen immers nu te sien ons cranck vermoghen:
 Nu segg ick, soo wanneer u vvoort en vvijsen raet
 Wert door een haestich lijck bevesticht metter daet.
 Sal dan het bleecke spoock (ghelijck de slimme krayen
 Doen aen het soete freuyt) ons beste vruchten mayen?
 De doot en is niet blind, ghelijckmen heeft ghemeent,
 Wat yder meest bemint, vvert alderceest berveent.
 Ghy zijt, ó vveerde vrient, in haesten vvech ghetogen,
 En nyt dit aerische dal in haesten vvech gevlogen,

Tot in het suyver licht ; ghy zijt voortaan, ghy zijt
 En buyten alle druck, en boven alle nijt :
 Maer vvy, ellendich volck, vvy liggben noch en vvoelen
 Ontrent ken vveet niet vvat, in dese laege poelen,
 Wy sitten in de nacht met droefheyt onderdruckt,
 Ons licht is uyt-ghegaen, ons hoeder vvech-gheruckt.
 De mont die tot het volck soo crachtich heeft gesproken,
 Leyt in het duyster graf met aerde toe-gheloken ;
 De hant die door de pen soo groote dingben vvracht,
 Leyt, als een nietich ding, begraven in de nacht ;
 De tonghe, die haer vverck plach constich uyt te voeren,
 Kleeft aen het koude raeck, en can haer niet beroeren ;
 De stem is als een roock, verdrvenen in de lucht ;
 Dies blijft ons niet, eylaes ! als eenich droef ghesucht.
 Al zijn vvy met het lijf van uwe cust verscheyden,
 Al rolt het zoute nat sijn baren tusschen beyden,
 U doot, vermaerde man, raeckt Londen niet alleen,
 Het deerlick ongheval is even hier ghemeen.
 Hou stille, mijn vernuft, vvaer loopen u ghedachten ?
 Maeck, lieve, maeck een end van u bedroefde clachten ;
 Die Pijne, Sieckte, Doot al sonder pijn verdraeght,
 En dient tot onser pijn hier niet te zijn beclaeght.

I. Cats.

Dese

*Deſe aendachtige gedichten zijn gefonden van Fonck-
vrouvv Anna Roemers aen de Heer I. Cats, tot op-veeckin-
ghe des Zeeuſchen Nachtegaels; ende daerom tot ſichtinghe
hier by ghevought.*

Pſalm 5.

Hoort aen mijn woorden die met
ſuchten
Verſelſchapt, berſten uyt mijn hert,
Aendachtich, innich, en vol ſmert,
Waerom ick ben in treurich duchten
En ongenuchten.

Vermogen Coning, Heer der Heeren,
Let op mijn ſtem, die nu (met leyt)
Tot u wel bitterlicken ſchreyt,
Tot u alleen gae ick my keeren,
En hulp begeeren.

Eer dat de ſon ſijn gulde ſtralen,
Buert uyt de kim, ſoo ſal ick Heer,
Met bidden vroech zijn in de weer,
Om van u goetheyt te gaen halen
Raet tot mijn qualen.

Want u opt hoogſt miſhaegt het leven
Der guyten, en al die de paen
Van moedwil en van booſheyt gaen,
Sullen van u (met ſidd'rich beven)
Zijn wech gedreven.

De dwaſen die haer quaet verbloemē
Beſtaen voor u geſicht gansch niet,
Ghy haet en ſtoot haer in verdriet,
Oock die van ſchelmeryen roemen
Sult ghy verdoemen.

Aen ſulcken ſal u gramſchap blijc-
ken,

Die loogens ſpreeckt, off die verwoet
Dorſt nae ſijn even-naeſtens bloet,
En die een aer, met ſnoo praetijcken,
Soeckt door te ſtrijcken.

Maer door u gunſt, ſoo ſal ick treden
In uwen heyl gen Tempel Heer,
En knielen voor u aenſchijn neer,
Daer ſalt ghy met ootmoedicheden
Zijn aengebeden.

Heer wilt de baē doch voor my ruymē,
Dan gae ick ſeker, en ſal ſien
Mijn haters, die my deen verſpieden
En liſtich legghen op haer luymen,
Haer tijt verſuymen.

De loogens krielen in haer monden,
't Hert is gepropt vol wreetheyt ſtraf,
Haer oog is boos, haer keel een graf,
Doortrapt en dubbelt ſijn haer vondē
Niet om door gronden.

Roeyt uyt, verdelgt, en wilt verbannē
Hun om haer ſnoode wandel crom,
Stoot haren valschen raet doch om,
En wilt uyt u genade wannen,
Als wederſpannen.

Maer laet in ceuwicheyt verblyen,
 Die u vertroumt, u roemt, en prijst,
 Maect dat haer hert in vrenckden
 rijst,
 Die stadich, met gebenedyen,
 V naem belyen.

Den vromen man (door u ghenaden)
 Ontfangt een milde segen nut,
 V gunst hem als een schild beschut,
 Soo dat de pijlen van den quaden
 Hem niet en schaden.

Psalm 6.

IN grimmicheyt ontsteken,
 En straft niet de ghebreken,
 O Heer van uwen knecht;
 Mijn sonden zijn wel waerdich
 V gramschap seer recht vaerdich:
 Ghenade! maer gheen recht.

Slaet neer, door mede-doogen,
 V goedertieren oogen,
 Erbarmt u over mijn,
 Gheknackt mijn beenen beven,
 Mijn vleesch wert wech gedreven,
 Door smert en groote pijn.

De schrick en angst die plagen,
 Mijn ziel met wreede slaghen,
 Soo vreeslick dat ick gruw.
 Mijn hert in treurich ductien,
 Met veel benaude suchten,
 Seyt, Heer waer blijft ghy nuw?

Helaes! wilt my verhooren,
 Neycht tot mijn clacht u ooren,

Verlost my uyt ellent:
 Behouwt my tot u eere,
 V goetheyt sal dan Heere;
 Zijn over al bekend.

Kunnen de doode monden
 Oock dijnen lof verconden?
 Off gheven eer en prijs?
 Die in de graven stincken
 En doen u lof niet klincken,
 Maer zijn der wormen spijs.

Van suchten en van weenen,
 Van nocken en van steenen,
 Ben ick vermoeyt en mat,
 Doe alle nachten baden
 Met tranen overladen
 Mijn bed geheel door-nat.

Ick ben verouwt van treuren,
 Verdriet mijn hert doet scheuren,
 Ick galm niet uyt als klacht,
 Om dat mijn wyant spijtich
 Soo lebbich, dreuts, verwijtich,
 En schamper my belacht.

Vertreckt van hier, ghy boosen,
 En al ghy goddeloosen,
 Flux pakt u ylich voort;
 Want mijn ghebedt ootmoedich
 Dat heeft de Heere goedich
 Ghenadelick verhoort.

Mijn God (uyt mede-lyen)
 Sal my voort aen bevryen,
 Want hem mijn jammer deert,
 Iae hem ghevalt mijn smeecken,
 En tot een waerheyts teecken
 Hy hem te mywaerts keert.

Dies al die my benijden,
En my niet moghen lijden,
Verschricken metter haest;

Terugh met angstich beven
Heeft haer de Heer gedreven,
Beschaemt en seer verbaest.

Psalm 8.

O groote God ! ô Heer vol heerlickheden !
Groot wert geroemt all'omme hier benedē
V groote naem, jae 'taetrijck is te cleen,
Maer streckt sich wijt boven den hemel heen.

Daer krachtich van ghetuyghen swacke dinghen,
De montjes kleen van teeder suyghelinghen
Maken beschaemt, betuetert, en versuft
V vyant, en den wreecker gans verbluft.

Maer als ick met opmercking gae aenschouwen,
Vw handen werck, de hemelsche ghebouwen,
'tGhetintel van de sterren, en de maen,
Die seker vast niet uyt haer tret en gaen;

Verwondert seyt mijn hert, ô God almachtich !
Wat is de mensch, dat ghy hem zijt ghedachtich?
Een 'smenschen kint van stof, van slijck, van aerdt,
Vereert ghy, en maect uwer sorghe waert.

'tHeeft u behaecht hem mildelick te deelen
Veel gaven groot, en niet veel doen verscheelen
Van d'Englen self, vervult met overvloet,
Heerlick verciert, gekroont met eer en goet.

Ghy hebt hem over 'tmaecksel uwer handen,

Een heer ghestelt van zee, van stroom, en landen,
 En al het geen daer inne leeft en sweeft
 Ghy t'eenmael hem te regeren gheeft.

De offen die met graghe tanden meyen
 Het weelich gras van vette klaver-weyen,
 De schapen, en al'tvee dat sich op'tvelt
 Gheneert, heeft God onder sijn macht ghestelt.

De voghels die de dunne lucht beswieren,
 Met pluymen licht, en singhent tierelieren,
 En al wat swemt in poel, in beeck, in zee,
 Moet onder hem gehoorfaem zijn en dwee.

O eeuwich God! ô Heer der Heeren waerdich,
 Hoe wonderbaer? hoe helder? en hoe vaerdich?
 Soo klinckt u roem, door al de weerelt wijt
 En kundicht af dat ghy de Heere zijt.

Psalm 13.

WAerom verbercht ghy doch soo lang
 Voor my, ô God! (dat maectt my ang)
 V aenschijn? Ach! hoe lang sal't wesen
 Eer ghy my weder sult ghenesen?
 Die nu ben soo benauwt en bang.

Hoe lang sal noch mijn flauwe hert
 All omme zijn in druck verwert?
 Hoe lang sal noch het stout verheffen

Mijns vyants, als een geessel treffen
Mijn ziel met over-groote smert?

Slaet neer u al vertroostend' oogh,
Verhoort my uyt u hemel hoogh,
En heldert weer met nieuwe luyfter
Mijn lichten : laet de doot int duyfter
Graff, my niet vellen door sijn boogh.

Op dat mijn vyants vrolicheyt
Niet en vermeerdeert door mijn leyt,
En my hoovaerdich trots verdoeme,
Of van sijn cracht of sterckte roeme,
Om dat ghy met u hulpe beyt.

Op u vertrouw en hoop ick Heer,
Van u verwacht ick blijdschap weer.
Berst uyt mijn stem om hem te loven,
Want als ick smadichst leg verschoven
Recht by my op in volle eer.

Gebedt op den Bid-dach.

O Eeuwich groote God, die een beangst gemoet,
En een gebroken hert (voor'treutelende bloet
Van het geslachte vee) aen-neemt als offerbanden,
Soo dickmael als wy dat tot uwer eeren branden
Op't Altaer van't Geloof. Siet neer, ach! siet ons aen;
Laet u bedruckte Kerck niet hulpeloos vergaen.

De damp klimt in de lucht van veel benaude suchten,
 Die moedeloos vol moet tot uwe goetheyt vluchten,
 Wie moeloos door de sond schier in der hellen sijght,
 Die moedicht u genaed, dat hy ten hemel stijght,
 En bidt, en smeect, en schreyt, en derf om bystant verge
 Die hy niet heeft ontzien tot grimmicheyt te tergen.
 Wy kennen onse schult! en vallen in ootmoedt,
 Eendrachtich met berouw, u Majesteyt te voet;
 Belyden dat niet een is onder ons gevonden,
 Die niet gepropt is vol verdoemelicke sonden,
 Door 'tovertreden van u wetten en gheboon,
 Hebt me-lyen met ons, om 'tlyen van u Soon.
 Doet onse haters sien (die trots zijn en vermeten)
 Dat ghy ons wel castijt, maer niet en wilt vergheten.
 Laet u verdrieten dat ons herten-leet en clacht
 Vā hun wel spijtig, dreuts, en schamper wert belacht,
 Helaes! keert u tot ons; op dat ons bitter schreyen
 In vreucht verkeer, en wy met sang u lof verbreyen.

Anna Roemers.

Niet isser oyt van God soo cleyn en slecht geschapen,
Of 'twijst sijn Schepper aan;
Men kan uyt alle dingh ghelijck met handen rapen,
Dat God dat heeft ghedaan: (den
Siet maar een plantjen aan, een struyckjen kleyn van waar-
Het toont dat God daar is,
Want 'tWesen dat het heeft, koomt niet eerst uyt der aarden,
Maar van Gods macht ghewis;
Het Leven dat het heeft, kan niemand haar oock geven
Dan God die boven leeft:

Wanneer ghy oock aansiet de konst daar in verheven,
 De draatjens die het heeft,
 Het steeltjen met sijn blad, de worteltjens seer teere,
 Soo moet ghy bersten uyt,
 End' segghen over-luyd, dat niemand als de Heere
 Gheschapen heeft dat kruyd.

*Bedenckinge op het eerste Capittel Genesis
 van de scheppinghe des Weerelds.*

Altemet ben ick ghewent
 Tot het nieuwe Testament,
 Altemet soo keer ick weer
 Tot der Ioden oude leer,
 Om als nu en dan mijn gheeft
 Te vermaken aldermeest.

Nu soo valt my in de hand
 Moses, die God trouw bevand,
 Daar hy schrijft, wat op een ry
 Van ons God gheschapen zy.

Eerst so was het maar eē klomp,
 End' in een ghemengde romp,
 Duyfsteris had d'cerd' bedeckt,
 Op de waters was ghestreckt
 Godes geeft, die door sijn kracht
 Al dit had uyt niet ghebracht;
 Dit soo was de eerste stoff
 Aller dinghen rouw, en grof,
 Die niet eeuwich is gheweest,
 Soomen by de Heyd'nen leeft.
 Want dat eeuwich is, is een,
 End ons God, end Heer alleen:
 Oock soo is die stoff te slecht
 Om te hebben sulcken recht:

Hier uyt heeft het stercke woord
 Van onf' God doen comen voort
 'tGeen hy van dien tijde aff
 Wefen, end ghedaante gaf,

Op den eersten dagh soo is
 Van het licht de duyfsteris
 Af-gefehcyden, end' de nacht
 Teghens sijnen dagh ghebracht;
 Siet het is volmaackt, end goed
 Wat des Heeren Wijsheyd doet.

Op den tweeden dagh so sprack
 Onse Schepper, ende strack,
 Door het spreken van sijn mond,
 Kreegh de weereld doe sijn rond.
 'tFirmament werd als een kleed
 Wt-ge-spannen wijt, end breed,
 End' de hemels hoogh ghestelt
 Werden door haar loop ghemelt.
 Siet het is volmaackt, end goed
 Wat des Heeren Wijsheyd doet.

Als de derde dagh verscheen
 Weeck de aard', end zee van een;
 D'aard' die in de waters lag (sag,
 Werde gansch droogh datmen t
 Oock

Oock soo gaf de aarde uyt,
Loof, end gras, end alle kruid.
End de boomen met haer top
Refen in de hoogte op.
Siet het is volmaackt, end goed
Wat des Heeren wijfheyd doet.

'sMorgens op den vijfden dagh
In de locht men vlieghen fagh
Al'tgevogelt, 'twelck gevoegt
In eē ſchoor, de lucht doorploegt,
Oock soo krield' het blauwe diep
Vande viſſchen, die God ſchiep
Van verſcheyden ſlagh, end aard
Werden daar by een gepaart.
Siet het is volmaackt, end goed
Wat des Heeren wijfheyd doet.

Op den ſeften dagh terſtont
Op de aard' men beeften vond,
Met gedierten groot, end cleyn
Werd vervult het gansche pleyn.
Op het leſte werd een held
Op, end over d'aard' gheſtelt,
In de welke werd gheplant
Reden, wijfheyd, end verſtand.
Een ghetrocken uyt ſijn ſy
Voeghde God tot hulp hem by.

Siet het is volmaackt, end goet
Wat des Heeren wijfheyd doet.

Op den ſevenſten met luſt
Heeft de Schepper ſelfs geruſt,
Al de wercken die hy dee
Kreghen doen haar ſeghen meē.
Daarom ſal de menſch altijd
Loven ſijnen God verblijd,
Die uyt d'aard' hē heeft verweſt,
End ſijn macht wijt uyt geſtreſt,
Over al dat op het land
Van de Schepper was gheplant.
Groot ſoo is Gods macht alhier
Die uyt niet ſoo menigh dier,
Sonder arbeyd met een woord,
Heeft int licht doen komē voort.
Groot is oock de wijfheyd Gods
Van de welck, als op een bots
Menigh hondert duyfent ding
Elck een nieuw gedaant' ontſing;
Oock ſoo is ſijn goedheyd groot
Die vrywilligh ſonder nood,
Met-gedeelt heeft aen de menſch
D'hope van ſijn hoogſte wench.

Dit, end wat hier meer op viel
Dacht, end loofde mijne ziel.

Lof der heyligher Vrouwen.

NU wel op, met ſoete toon
Die mijn ziele zijt gewoon
Te vermaken met uw' ſangh,
Oock wel heele daghen langh,
Wilt nu op een nieuwe wijs
Singhen van der vrouwen prijs,
Laat de mannen ſterck end koen
Hoore wat een Vrouw kan doen.

Sara Abrahams gemaal
Heeft met nederighe taal
Haren man ghenaaemt haar Heer
Tot haar eyghen lof, end eer.
Oock ſoo is Rebecca loos
By Gods volck vermaart altoos,
Om dat ſy een middel vant
Waar door Iacobs ruyghe hand,

Alhoewel sijn eyghe stem,
 Isaac seghen nam tot hem.
 Debora, die kloecke vrouw,
 Bracht des vyands heyr in rouw,
 End haar mannelick ghemoed
 Heeft gansch Israël behoed.
 Jaël met een stoute sin
 Smeet door 'thoofst een naghel in
 Van haar vyand, die vervaart
 Lagh verborghen onder d'aard.
 Hester heeft door haar ghebed
 'sKonings gramschap af gheset,
 End' doen hangen aen het hout
 Haman op-gheblasen, stout.
 Iudith vol hooghmoedigheyd
 Haar by Holofernes leyd,
 Iudith met een stout bedrijf
 Slaet hem 'thoofst af van sijn lijf.
 Anna, vol van Godes geest,
 Bad den Heer doen aldermeest,
 Doen sy hare lipkens teer
 Sonder klanck hief op, end neer.
 Onder al het vrou-gheslacht
 Iffer niemand soo geacht
 Als Maria die vermaart
 Sels haar Schepper heeft ghe-
 baart:
 God, end mensch die waren tsaam
 Wonderlick in haar lichaam,
 Om als mensch te vallen neer,
 End als God te rijzen weer.
 Stelt hier by Elizabeth,
 Gansch onstrafbaar in Gods wet,
 Die Maria dede groet,
 Doen sy haar quam int ghemoet.
 Anna Phanuelis kind
 Al haar lust int bidden vint,

In den Tempel nacht end dagh,
 Vasten, bidden, men haar sagh.
 'tCananeefche vrouken meē
 Moet hier hebben oock haer steē,
 Haar gheloof sal t'aller stond,
 Klincken door eens yders mond.
 Wie en sal oock loven niet
 Die Mariam, die met vliet
 Hoorde Christi woorden aan,
 Om het beste deel t'ontfaan;
 Die ons met haar sorghe wijs
 Heeft gheleert dat dranck, end'
 spijs
 Moeten gansch niet zijn geacht,
 Alsmen naar den hemel tracht.
 Daar is oock een Magdaleen,
 Wiens daat men sal uyt verbreen
 Alsoo lang als Christi leer
 By sijn volck sal zijn in eer:
 Tranen als een water vloed
 Storte sy op Christi voet,
 End met haar ontvlochten hayr
 Maakte sy die weder klaar.
 Koomt nu oock ghy Vroukens
 hier
 Die beweegt door geest, end vier
 Balssem, myrrh', end wieroock
 koopt,
 End naar t'graffeer haastig loopt,
 Om te salven uwen Heer
 Tot dat hy verrijse weer:
 Uw' gheloof, uw' liefde sterck,
 End' uw' yver, end' uw' werck,
 Salmen loven over al
 Daarmen Christum preken sal.
 Lydia die purper kocht
 Moet hier oock nu zijn bedocht.

In haar wooningh, op dat pas,
 Paulus doe ontfanghen was.
 Wie sal hier niet vougen by,
 Al die vrouwen op een ry,
 Die als Marteleriffen zijn, (pijn?)
 Om Gods woord, ghebracht in
 D'een gehangē, d'een verfmoot,
 D'een gedolven, d'een vermoort,
 D'een gheworgh, end d'een ont-
 hoeft,

D'ander van haar goed berooft.
 D'een vermaart door vierigheyd,
 D'ander door ftant vastigheyd:
 D'een wel-fprekend' in de wet,
 D'ander vast in hoop gefet.
 Daarom seg ick ick dat een wijff
 Oock is kloeck in haar bedrijff,
 Beter als een man die doet
 Minder als een vrouws gemoed.

*Dat de uytterlicke Godf-dienst, sonder de inner-
 licke, Gode niet en behaaght.*

GHy die den Heere wilt fijn eer, end' dienst betalen,
 Op dat ghy niet en foud in desen deele falen,
 Soo dient uw Heer oprecht, met gansche ziel, end hert,
 De uytterlicke dienst alleen verachtet werd.
 Wanneer ghy tot hem kooft met uwe offerhanden,
 End ondertuffchen hebt het bloed in uwe handen,
 Ghy zijt een vloeck voor God, de Heer en achtet niet,
 Want hy meest op 't gemoed, end 't innerlicke fiet.
 De Pharifeen valsch, end niet oprecht van gronden,
 Die bliefen op de straat voor 't volck, met open monden,
 Haar aalmoes, end haar dueghd, fy fochten voort, end naar
 De eere van de mensch met uytterlick ghebaar.
 De balcken in haar ooghen en konden fy niet mercken,
 Maar onder eene fchijn bedeckten fy haar wercken,
 Haar bidden was heel lang, maar door haar gierigheyd
 Werde menigh weduw's huys verflonden, end verleyd:
 Daarom soo worden fy by graven vergeleken,
 Die binnen in haar hol vol doode beend'ren fteken,

Van buyten op-gepronckt, sy pleegden dese kunst
 Om soo te krijghen steeds der menschen eer, end gunst.
 Der huichelaren doen is niet als Cains vruchten,
 Die God van hem verstoot, tis niet als Achabs sichten,
 Pilatus wiesch sijn hand, maar binnen in sijn ziel,
 Hy meer van 'sKeyfers gunst als van de waarheyd hiel :
 Tis loabs valsche kus, 'tzijn Iudas valsche groeten,
 Wanneer wy onsen God maar naarderen met voeten,
 Met lippen, of met mond, end ondertusschen stout
 Verachten sijn ghebod, end wetten menighfout.
 Hoe dickmaals hoortmen God den Hypocrijt vervloecken,
 Die niet als met een schijn de heyligheyd wil soecken ;
 Hy wil geen offerhand, noch 'tvette van de beest,
 Alleen bermhertigheyd behaaght hem aldermeest.
 Een hoer die pronckt haar op, sy is niet om verwenschen,
 Maar binnen is sy vuyl, soo zijn oock dese menschen ;
 De appel aan den boom, wanneer sy hangt om hoogh,
 Is dickwils binnen quaad, en nochtans schoon int oogh.
 Dat ghy een Engel waart, end cond' met duy sent spraken,
 Veel seggen van uw God, end Goddelicke saken,
 End hadt de liefde niet int herte tot uw God,
 Noch tot uw naasten oock, soo waart ghy hem tot spot.
 Vw God die is een gheest, daarom die hem wil eeren,
 Moet tot hem in de gheest, end in de waarheyd keeren ;
 Wat baat het u, ô lood, dat ghy uw lichaam wascht,
 Soo ghy niet op de dueghd, end goede wercken past ?
 'tBesnijden is gansch niet, de voor-huyd niet met allen,
 Om tegens onse sond Gods toorne te doen vallen,
 Maar een geloove vast, 'twelck door de liefd heeft cracht,
 Alleene de beloft van 'teuwigh leven wacht.

AL'tghene dat ghy sult oyt nemen by der hand,
Al waar't oock met uw schaad, hebt daar in altijd voren
De eere uwes Gods, end sijnen naam besvoren,
Waar toe een Christen hert soo vierigh hoopt, end brand.
Let op uw eyghe ziel, end als ghy hebt vermant
De helle, dood, end vleesch, dan zijt ghy oock gheboren
Tot uwen even-mensch, end tot sijn heyl vercoren ;
Hoe heyligh is dit werck, end hoe volkome band !
De vrucht nu die ghy sult becomen uyt dit werck,
Is'teynde uw's gheloofs, een vast, end seker merck
Van uwe trouwe liefd', dit laat altijd bevolen
De goedheyd uwes Gods, end sijnen woorde sterck,
En stelt hem nimmermeer hier in een seker perck,
De Heere laat noyt goed, of sijne vrucht verholen.

Oderunt peccare mali formidine pœne:

Oderunt peccare boni virtutis amore.

DE boose menschen laten af
Wel van haar sondigh groufsaam leven,
Wt enckel vreesse van de straf,
Ghelijck hier voor de honden beven :
De goede mensche met ghenueght
Haat boosheyd, end doet vrome wercken,
Wt enckel liefde van de dueghd,
God wil den sulcken steeds verstercken.

Agnoscenti Deus ignoscit.

SOo langh men sijn misdaden gaat
 Missaken, sal't niet wel ghelucken;
 Maar diese recht bekent, end' laat,
 Sal vruchten van ghenade plucken.

Conscientia peccati maximum est malum.

Vacare culpa, maximum est solatium.

DAar is ter weerelt niet soo schrickelick te vinden,
 Dan een ghemoed ghequelt door sonden grof, end'
 boos:

Het gaat u achter aan ghelijck een buel altoos,
 End soeckt u, waar ghy zijt, door onrust te verflinden:
 Daar teghens isser gheen soo wenschelicken lust,
 Dan een ghemoed, en ziel in God de Heer gherust;
 Al waar't schoon dat ick waar int midden van de baren,
 In bosschen wild, end woest, op bergen, of in dal,
 Verarmt, verjaaght uyt 'tland, berooft van goed'ren al,
 Gheen quaad my deeren can, gheen nood my kan beswaren,
 De Dueghd is my een muer, de Dueghd is my een schild,
 De Dueghd die gheeft my vrueghd, de Dueghd het wroeghen stilt.

Disce tanquam victurus, vive tanquam moriturus.

HOefeker is de dood, end wat haar volghen sal,
 Onseker is de tijd, end' ure van ons leven,

'tKan

'tKan dueren eeuwen lang, 'tkan schielick ons begeven,
 Dit leert ons 'sweerelds loop, end de bevindingh al :
 Nu sal een wijs verstand uyt dit ghewoon gheval
 Soo stadigh tot wat goeds te leeren zijn ghedreven,
 Al waar sijns levens loop van Gode voor-gheschreven
 Tot hondert jaar, end bet hier in dit tranen-dal;
 Maar weder sal hy soo sijns levens loop bedacht
 Besteden, end daar op soo altijd nemen acht,
 Al waar't hy morghen moest, ja nu oock daadlick sterven,
 Ia wien selfs noyt de dood kan komen onverwacht,
 Wel salich is de man die dit, end dat betracht!
 Sijn leven is tot rust, sijn dood is 'tlevē erven.

Nec metuit mortem bene conscia vita, nec optat.

Die ontijdigh hoopt de dood,
 Is van alle wijsheyd bloot;
 Die kleynmoedig voor haar slaan
 Vreest, en is niet wel beraan.
 Waarom sal ick met verlang
 Hopen naar het geen maect bang?
 Waarom sal ick vreesen 'tgeen
 Niemand en kan overtreen?
 Waarom sal ick soecken haar?
 'tLeven valt my niet te swaar.
 Waarom sal ick vreesen dat,
 Als ick ga in Godes pat?
 Waarom hoopen? ick en kan
 Niet een ure doen daar van.

Waarom vreesen? want ick sal
 Leven mijn gheset ghetal.
 Hoop ick? moogh'lick wil de
 Heer
 Dat ick hier noch loof sijn eer.
 Waarom vrees ick? want mijn
 God
 Seyd my toe een beter lot.
 Daarom sal foodanigh hert,
 Die in God ghesegent werd,
 Duyvel, helle, dood tot spijt,
 Na de dood voor sijne tijd
 Niet verlangen, noch verbaast
 Vreesen, als sy kooft in haast.

HEt is een wreed gemoed, eē onbarmhertig mensch,
 Die met een ander spot, alst niet gaat na sijn wensch,
 Die oordeelt uyt het quaad, end ongheluck van buyten,
 Dat die de Heer besoeckt zijn boeven, ende guyten :
 Gods oordeel dat begint eerst van sijn eyghen huys,
 End die hy meest bemind, beswaart hy met het kruys.
 God proeft door ongeluck ons vromigheyd, end dueghden,
 End om te sien ons hoop, berooft hy ons van vrueghden.
 Was Paulus daarom boos om dat de adder quam
 Gesprongen aan sijn hand? was God op Abram gram,
 Om dat hy hem ghebood sijn eygen soon te slachten?
 Was Iob in onghena, om dat hy moest verwachten
 Aan lichaam, goed, end eer, aan kind'ren suicken slagh?
 Des Heeren ooghe steeds op sijn vertrouwen sagh.
 Wat meynt ghy dat het is een teycken van Gods tooren,
 Dat hy sijn kind castijd om niet te gaan verloren?
 Soo betert dan uw sin, end oordeelt niet soo stout,
 Dat die het tegen gaat moet wesen een rabout.

*Vergelijckinge tusschen het oordeel Christi over
 de saligheyt der menschen. Matth. 5. ende des Poëets
 Martialis lib. 10. Epigr.*

DAt des menschen leven doet
 Zijn gheluckigh, ende goed,
 Zijn die dingen die ick al
 Hier beneden stellen sal;
 Niet soo't eertijds de Poëet,
 Diemen Martialis heet,

Heeft beschreven in Latijn,
 Alhoewel sijn dinghen zijn,
 Die hy heeft in dicht ghestelt,
 Oock met eenigh schijn ghetelt,
 Onder dinghen die bestaan,
 Dat dē mensch hier wel doet gā:
 Maat

Maar soo hy, die 't leven geeft,
 Achter ons ghelaten heeft,
 Is wat anders ons gheluck,
 Dat hier volgt van stuc tot stuck.
 Saligh is die man ghewis,
 Die van gheest verarmet is,
 Die verflaghen van ghemoed
 Valt sijn Heer, end God te voet.
 Vry sal oock van al ellend
 Wesen naar sijns levens end,
 Die in sichten, end getruer,
 Wandelt dese weereld duer.
 Salich is oock sulcke mensch,
 't Sal hem gaan na 'shertē wensch,
 Die sachtmoedigh is van hert,
 Niemand leed doet, ofte smert.
 Oock soo sal hy zijn verfaat,
 Die na recht, en vroomheyd staat,
 End wiens Goddelicke lust
 Niet dan door God word geblust.
 Oock soo word de salicheyd
 Al den ghenen toe-gheseyd,
 Die in hares naastens pijn,
 Metter daad bermhertigh zijn.
 Ghy die oock van herten zijt
 Reyn, end van het quaad bevrijd,
 Sult des Heeren aanschijn schoon
 Sien in 'shemels hooghetron.
 Wel gheluckigh die oock zijn
 Die naar 'tvriendelick aanschijn
 Van de vrede staan altijd,
 Vyanden van twist, end nijd.
 Saligh noemt ooc Christus hem,
 Die vervolgt word om sijn stem,
 Die de waarheyd met sijn bloed,
 Sal bevestighen voor goedt.
 Alle die met spot, end smaad,

Of met laster-tonghen quaad
 Van de menschen zijn beswaart,
 Oordeelt God den hemel waard.
 Laat nu Martialis vry
 Met sijn veersen comen by,
 Al waar hy ons meê vermaackt,
 Naar de vuyle weereld smaackt.
 Geld, end rijckdom lang bewaart,
 Die ons sorg, noch moeyte baart,
 Die ons door ons vriendens dood
 Koomt gherolt als in ons schoot;
 Land, dat goede vruchten draagt,
 Is maar dat het vleesch behaagt:
 Martialis weet oock wel,
 Dat die rijck is heeft ghequel,
 Dat de rijckdom haast vergaet,
 Dat de rijckdom ons verraad,
 Dat de rijckdom van de rot
 Word gegeten, end de mot:
 Sulcken lichten slechten goed
 Kan niet troosten ons ghemoed.
 Tis wel goed te leven stil,
 Wel gherust, end naar sijn wil,
 Met een vierken voor de scheên,
 Sonder twist, gefond van leên,
 Niet te weynich, niet te seer
 Zijn belast met smaat, of eer,
 Datmen in eenvoudighheyd
 Leve met voorsichtigheyd,
 Datmen vrienden sich vergaert,
 Die ons zijn ghelijck van aard,
 Wel voorfien, op d'oude wijs,
 Van goên dranck, en vā goe spijs,
 Daar de tafel noch op gunst
 Niet en is gedeckt, noch kunst,
 Met een huysvrouw aan sijn sy,
 Niet te stuer, end niet te bly,

Wel te slapen, end gheruft,
 Niet te langh, maar naar sijn luft,
 Niet versopen in de wijn;
 Met sijn staat te vreden zijn,
 Niet te vreesen stervens nood,
 Niet te hoopen naar de dood.
 Maar dit is gheen eeuwich heyl,
 'tZijn gheen dinghen sonder feyl,
 Oock sijn eyge hert, end sin
 Heeft niet dan wat weerelds in,
 Sulcke goed en is oock niet
 Dat yet by ons God bedied,

Sulcke goed gheeft geen gemack
 Teghens 'tware sonden-pack.
 Tis maar goed dat op der aard
 By den menschen yet is waard.
 Daarom acht ick Christi leer
 Voor mijn alderhooghste eer,
 Voor het alderbeste goed
 Dat kan troosten mijn ghemoed;
 Als ick dese leer betracht
 Gansch de weereld ick niet acht,
 Die in Christo vrueghde vind,
 Martialem houd voor wind.

Ne Jupiter quidem omnibus.

MEn vind hier op der aard veel menschen so vermeten,
 Die in Gods wercken selfs noch yet te laken weten,
 De eene klaaght, dat God hem al te hard aan-tast,
 End dat des Heeren straf niet op sijn misdaad past.
 De and're sal de lucht vervloecken, ende schelden,
 Wanneer sy is onstelt; de derde derft vermelden
 Waarom dat God de Heer dan sulcken volck laat gaan,
 End dan weêr in ghenaad een ander wil ontfaan.
 Sy slachten Israël, die in Gods raad dorst treden,
 End alst hem tegen ging, stracx waren sy t'onvreden,
 Dan riepen sy om spijs, dan moester water zijn,
 Dan duerde haar te lang de klippighe woestijn.
 Hoe derft ghy dan, ô mensch, uw God soo tegen-spreken,
 Daar ghy maar mensch en zijt, ja selfs van God gheweken;
 Ist wonder dan dat yet aan 'smenschen doen ontbreekt,
 Daar menigh onbeschaamt God selver tegen-spreect?

Decidunt Turres.

T Boutfel dat zijn naalde slaat
 Naar den Hemel, ende gaat
 Met zijn cierlijck soon veruoogh
 Boven alle huysen hoogh,
 Heeft een uyerlijcken scijn
 Van een mensch die trots wil zijn.
 Sulck een Tooren heeft wel eer
 Sonn', end' hare stralen meer,
 Of de Sonn' in 't Oosten viert
 Of sy na het Suyden swiert,
 Of wanneer sy weder daalt,
 Daar sy hare plaats bepaalt:
 Maar wanneer de Noorde kop
 Spert zijn stuere kaken op,
 End' door haghel, end' tempeest
 Treft de hooghten aldenmeest,
 Dan soo doet 't onstuymigh weer
 Hooghe Torens vallen neer.
 Soo een mensche die in 't oogh
 Boven alle ander hoogh
 Staat verheven in gheweld
 Word feer haast ter neer ghevelt.
 Pharo was een Coningh groot
 Die Gods volck bracht in de noot,
 Maar is hy niet met zijn Heyr
 Strax versopen in het Meyr?
 Adoni Befek die las,
 Doen hy overwonnen was,
 Sonder duymen, sonder teen
 Kruymtjens die daar vielen heen.
 Absalon die nam de kroon
 Tot zijns Vaders spijt, end' hoon,
 Maar verwarret in een tack,
 Daar hem Ioab oock doorstack.
 Sanherib was trots, end' stout,

Opgeblasen, onverschout,
 Doch de Engel met zijn swaard
 Slaat zijn leger gansch ter aard.
 Balsasar met luyster sat
 Aan de tafel daar hy at,
 Silv're, goude vaten schoon
 Stonden daar met pracht ten toon,
 Maar God met zijn stercke hand
 Screeff zijn vonnis aen de wand,
 Schrick, end' beven quam hem aan,
 End' daar naar is hy vergaan.
 Haman was een Prins geacht
 Trots vā hooghmoet, end vā pracht,
 Maar die voortijds was bemint
 Aan een galgh zijn eynde vint.
 't Was Herodes die als God
 Werd ghedient tot Godes spot,
 't Was de selfde man die thuis
 Werd gegeten van de luys.
 Cræsus was der Lyden Heer,
 Cyrus smiet hem gansch ter neer,
 Cyrus met zijn volle macht
 Van een Vrouw is omgebracht.
 Vele Princen hoogh geacht
 Sijn van eer tot scand gebracht.
 Siet den Coningh Dionys,
 Alhoewel geleert end' wijs,
 Is door zijne wreedheyd boos
 Oock geworden rijckeloos,
 End' op dat ghy hier te deegh
 Hoe dat Toorens worden leegh;
 Die den Scepter had gheskend
 Heeft hem tot de plack gewent,
 End' die Heer van Landen was
 Voor de kinders A. B. Ias.

Binnen Roomen was daar oock
 Een Seiamis, die als roock
 Is vergaan in korten tijd
 Door zijns Keyfers sware nijd.
 Eertijts sijn Tarquinius,
 Cæsar, Brutus, Cassius,
 Gansch vervallen met de Vrouw
 Cleopatra in den rouw.
 Longher eeuwwe weet oock wel
 Hoe dat Bajazethus fel
 Van den loofen Tamerlaan.
 In een hutte werd ghedaan.
 Ian van Leyden, Knipperdolck
 Heeren van het Munsters volck
 Hanghen noch verheven hoogh
 Tot een spot in veeler oogh.
 Al de sanden van de Zee,
 Al des Hemels sterren meê

Sal ick tellen eer ick kan
 Hier verhalen man voor man,
 Die van staat, van eer, of rijk
 Sijn gestortet in het slijk.
 Gunst van menschen is als ijs
 Lichter als een levend rijs,
 Die hier op vertrouwen sal
 Coomt ghewis tot swaren val.
 Eer, end rijkdom maackt ons trots,
 Maar gelijk als op een bots
 Eer, end rijkdom haast vergaan,
 Vallen oock die daar op staan.
 Daarom heeft de Heer gefeght
 Die sich hier vernedert slecht
 Sal verheven sijn in eer,
 Maar die haar verheffen seer
 Sullen tot der Hellen gront
 Dalen end' vergaan teritont.

*Het ondersceyd des Ouden ende Nieuwen
 Testaments.*

Hoewel de gansche Schrift van God ons is ghegeven
 Op dat de mensch daar naar sou richten al sijn leven,
 Hoewel dat alle beyd' het Oud', end' Nieuw Verbond
 Gesproken sy van God', end' sijnes Geestes mond,
 Nochtans soo sijn dees twee in menigh deel versceyden,
 End' 't eene kan ons wel, maar 't ander verder leyden,
 Daarom soo hebb ick lust om eens dit ondersceyd
 Te brenghen aan den dagh, te toonen hoe het leyt.
 Wilt ghy te recht verstaan, wie dat u heeft ghescapen,
 Hoe wy door sonde sijn gheworden 's Duyvels knapen,
 End' wie u van sijn jock alleen verlossen kan
 Leest 't Oude Testament, dit sal t u wijzen an.

Die 't Nieuwe Testament van herten foeckt te lieven,
 End' 't Evangeli-boeck sal lesen, of de Brieven,
 Die sal deur-gaans daarin bescreven vinden klaar
 Hoe wy hericapen sijn door Christum wonderbaar:
 In 't Oude Testament is God meest aengetoghen
 Met strengicheyd, end' toorn, in 't Nieuwe heel bewoghen,
 In 't Oude wert geleyd het volck door strenge Wet,
 In 't Nieuwe sijn voor ons veel wetten affgeset.
 Moses met al sijn last en konden sy niet dragen,
 Maar Christi jock is licht, end' beter om te wagen,
 Het oude Testament belooft Messiam maar,
 Doch 't Nieuwe Testament dat maackt hem openbaar.
 Het oude beeld ons af met duyftre manieren
 Hoe dat in 't Nieuwe God de saligheyd sou stieren,
 In 't Oude word het Lam geslachtet als een Beeld,
 In 't Nieuwe komt het Lam dat onse sonden heelt.
 Het oude laat ons sien den Priester met sijn kleeren
 Die alle jaars eens bad in 't Heylighdom des Heeren,
 Maar 't Nieuwe laat ons sien den Priester die daar gaat
 Door bloed tot onsen God, end' word onse Advocaet.
 Het oude wascht wel aff des lichaams vuyle wesen,
 End' recht een Slange op, om siecken te ghenesen,
 Maar 't Nieuwe leert heel klaar, hoe dat wy van de pijn
 Der sonden door een mensch gekruyft ghenesen sijn.
 Het oude heeft ghevacht op onse saligheden,
 Maar 't Nieuwe heeft ghesien den Heyland onser vreden,
 Het Oude spreeckt deurgaans al van 't beloofde Land,
 Van Hoonigh, ende Melck, end' van een eerdtschen stand,
 Maar 't Nieuwe wijst ons aan het Canaan hier boven,
 End' leert ons onsen God om 't eeuwigh leven doven,

In 't Oude was oock wel beloft van saligheyd,
 Maar niet soo klaar als hier, end' duysterlijck beleyt.
 In 't Oude was Gods geest maar sparigh uytgegoten,
 In 't Nieuwe hebben wy hem rijckelijck genoten,
 In 't Oude heeft Gods dienst een seker plaats gehad,
 In 't Nieuwe is Gods dienst ghebonden aan geen Stad.
 In 't Oude gingh in swangh de waarheyd voor te seggen,
 Propheten waren daar, in 't Nieuw' is dit gaan leggen,
 In 't Oude werd het kind besneden aan zijn vleesch,
 Maer in het Nieuw' heeft God verandert desen eesch.
 In 't Oude was 't verbond aan Abrams saet ghebonden,
 In 't Nieuwe werd het woord tot alle menich gesonden,
 Het ondersceyd 't welck was van Heyden, end' van Iood'
 Dat werd door Christi kruys vernietight, end' gedood.
 Het volck van 't Oud' Verbond werd by een kind geleken
 't Welck onder Vooghden staat, in 't Nieuwe is gheweken
 De vleeschelijcke Wet van Moses, die Gods tolck
 Hier meed in tucht behiel dat vleeschelijcke volck.
 Soo veel dan als het klaar gaat boven 't geen is duyster,
 Sal boven 't Oud' Verbond het Nieuwe hebben luyster,
 Dit heeft, maar dat belooft, dit fiet, end' tast ons heyl,
 Het ander fiet het maar als door een wolck, of seyl.
 Geluckigh sijn wy dan, die sien, end' kunnen hooren
 't Geen in het Oud Verbond noch oogen, noch oock ooren,
 Oyt hebben, of gesien, of oock ghehoort van hem,
 Die in het Nieuw Verbond liet hooren sijne stem.
 Laat ons dit groot gheluck door traagheyd niet verachten,
 Maar steeds op Christi leer, end' sijn gheboden wachten,
 De saligheyd is klaar, het voorbeeld is voor by,
 Ghelooft, end' betert u, ghy sijt van sonden vry.

A. H.
KLAAGH-

KLAAGH-DICHT

Op den naam van de Gemeente onses Heeren Jezu Christi binnen Ziericzee over het droevighe afderven haars Eervoer-
dighen, ende Godsalighen Leeraers D. LAURENTII BOE-
NAARD, overleden den 24. November, Anno 1620.

DOe Elias voer om hoogh,
End' naar sijne Scheppertoogh,
Doe hy met sijn wagen ree,
End' de hooge locht doorsnee
Stond bedroeft, end' sagh als slecht
Eliseus sijnen knecht,
Gansch verbaaft hy stond, end keeck
Doe sijn meester van hem weeck.

Even soo is onse staat
Nu ons Herder van ons gaat,
Nu hy naar den Hemel vaart
Laat hy ons staan op de aard,
Daarom sal mijn herte bangh
Na hem senden dit gefangh,
Een gefangh van druck, end' pijn
Sal mijn gansche reden sijn.
Nu, mijn ziele, swaar belaan
Treckt dā rou, end' droeffheyd aan,
Laat nu varen uw gewaar
Dat wat op de blijdschap slaat,
Voor uw lacchen kooft met suchte,
Stort hier tranen voor gemucht,
Langhs de strate langhsaam treed,
Sleept uw hert, end' niet uw kleed,
Heft uw' oogen, end' gesteen
Opwaerts naar den Hemel heen,
Wegh dā vreughde met haar schijn

Droeffheyd sal mijn vreughde sijn.
Die ons dickwils in de nood
Nam de vreesse van de dood
Leyd nu door het sterck geweld
Van de dood ter neer ghevelt.
Die mijn Siele door sijn mond
Dickwils heeft ghemaect gefond
Als sy door de sonde swaar
Was gecomen in gevaar,
Leyd nu van sijn spraack berooft,
End' van 't roupen affgeslooft,
Die ons wees de rechte baan
Om tot onsen God te gaan,
Heeft de bane affgerent,
End' bekomen 't saligh end',
Die uyt yver tot Gods kerck
Willigh heeft gedaan sijn werck,
Die sijn schapen heeft bemind
Als een Vader doet sijn kind,
Die uyt liefde heeft beweent
't Ongelooff van sijn Gemeent,
Die ons sonden, end' haar vrucht
Heeft bestraft met ongenucht,
Die ons weer vertroostingh gaf,
Leyd besloten in het graf.
Als ick inden Tempel ga
Strack so volght my droeffheyd na,

Als ick oock den stoel bemerck
 Daar hy plagh te doē Gods werck,
 Als ick sie de schapen aan
 Daar hy over plagh te gaan,
 Die hy aan dees vette wey
 Met sijn Mede-Herders ley,
 Dan soo berst ick overluyd
 In veel droeve woorden uyt,
 Dan soo wensch ick naar sijn stem
 Naar sijn forge, dan naar hem,
 Maar dewijl mijn Heer, mijn God
 Hem nu gunt een beter lot
 Houd' u dan, mijn ziele, stil
 Onder sijne Wet, end' wil
 Wilt hem dan sijn vreughd', end' rust
 Niet benijden om uw' lust.
 Ondertusschen sal mijn plicht
 Lichten door dit drouvigh dicht,
 Sijn ghedachtenis voort aan
 Sal by ons in vrede gaan.
 Sulcke Herder was op aard
 Vry wel dubbel eere waard,
 Want sijn wandel onbesmet
 Was voor ons gelijck een Wet.
 Godes Woord dat snēe hy wel,
 Teghens sonden was hy fel,
 In 't vertroosten was hy soet,
 In 't vermanen wonder goed,
 Och! hoe vreedsaam was sijn ziel,
 Dat my altijd wel beviel,
 Menigh opgerefen twist
 Is door sijn beleyd gesliff,
 Menigh kranck-geloovigh mensch
 Bracht hy tot sijns herten wensch,
 End' der ermen leeghe hand
 Kreegh van hem oock onderstand,
 Tegen 'sPausdoms valsche leer

Was hy kloeck, end' veerdigh seer,
 End' den tegensprekers stout
 Stont hy tegen overflout.
 Dese Herder word ghemist,
 Dese Visscher niet meer vischt,
 Dees Basuynē klinckt niet meer,
 Dese Leeraar leyd ter neer,
 Dese Werck-man heeft gedaan,
 Dese Wachter is gegaan,
 Dese Planter niet meer plant,
 Dese Keerls is uytgebrand,
 Dese Dienaer heeft sijn tijd
 Wtgedient, end' is verblijd.
 Als hy inden Tempel stond
 God sijn Heer hem werkend' vond,
 Midden in sijn Oegst hy was
 Als hy moest verhuysen ras.
 Als hy van het Oordeel sprack
 Quam de Heer, end' riep hem strack,
 Met het lest hy besigh stond,
 't Lest bestoff als in sijn mond,
 't Leste dat hem tot op 't lest
 Stond als voor sijn ooghe gevest,
 't Leste dat hy voor ons las *Jud. v. 14.*
 Christi leste komste was.
 God die raack't die trouwe tongh'
 Die soo menigh Lof-sangh songh,
 D'eene zijde van sijn stand
 Werd ontmaghtight door sijn hand,
 God die gaf sijn Dienaar rust
 Die hem had gedient met lust.
 Maar, ghy menschen liefdeloos,
 Vol van haat, end' nijd altoos,
 Vyanden van Godes Kerck,
 Spotters van sijn heyligh werck,
 Waarom wilt ghy Godes raad
 Duyden tot uw's naestens quaad?

Meynt ghy dat de Heer als gram
 Heeft gemaackt sijn leden lam?
 Hoort doch wat de Heere sprack
 Doe sijn volck in sonden stack,
 Ick sal uwe tonge trouw
 Maken in het preken flouw
 Kan uw' raken sal ick haar
 Kleven, tot een straffe swaar
 Van Israël, van mijn volck
 Daar ick u fond' als mijn tolck,
 Om dat Iuda blijft soo stout,
 End' niet van mijn woorden houd,
 Soo sprack onse Heere wel
 Eertijds aan Ezechiel. *Eze. 3. 26*
 Leert dan 't is ons eyge straff
 Dat hy hem van ons ruckt af;
 Leert dat droefheyd, siect, end kruys
 Aldermest sijn in Gods huys;
 Leert dat in dit tijd'lijck quaad
 Niet bestaat des Heeren haat;
 Leert dat sulcke siekten sijn
 Alderminst gemenght met pijn;
 Leert dat God op een manier
 Niet en neemt den mensch van hier;
 Leert van Christo als gewis
 Dat die Knecht geluckigh is

Die wanneer sijn Heer komt gaan
 In sijn werck sal besigh staan.
 Maar ghy Christi Kerck. getrouw
 Die met my nu zijt in rouw,
 Wilt op haar uw' oogen slaan
 Die u hebben voorgegaan,
 Die Gods woorden suyver, reyn
 Tot u spraken in 't gemeyn,
 Volgt haar wandel, naar haar doen
 Wilt oock uwe gangen spoen,
 't Eynde van haar gansche loop
 Van haar strijden, van haar hoop,
 Sal u wesen 't eenigh end
 Daar ghy al uw' doen naar wend,
 Wilt oock nu op deser stond
 Dencken op uws Leeraars mond,
 Siet met Elisens vroom
 Naar den Hemel sonder schroom,
 Daar soo werd hy nu ghekroont
 Wt gena sijn dienst beloont,
 Daar soo heeft hy nu ghenucht
 Daar ons ziele noch om sucht;
 Bid maar dat God by ons laat
 Sijnen mantel nu hy gaat,
 Dat sijn leere nacht, end' dagh
 In ons herte blijven magh.

A. Hofferus.

E 4 **BEDENGE**

BEDENCKINGHE

Op de

STEERT-STERRE,

Ghesien int laer 1618. ende ghedruydet op de vergaderinghe
van de

SYNOD E,

Gehouden tot Dordrecht.

Als Godes vveerde Soon, der menschen vwaren Hoeder,
Vercoos hier op der Eerd' een Maget tot sijn Moeder,
En dat hy 't arme volck genade quam aen-bien,
Vvert aen des Hemels throon een nieuwve Sterr' gesien:
Een Sterr', een vvonder Sterr', die teghens ander Sterren
Quam stieren haren loop, en ging den geest veroverren
En sluyten toe den mont van al den grooten hoop,
Die meynden te verstaen des hemels hoogen loop.
Een Sterr', een vvonder Sterr', een Leytsman van de VVijfen,
Die om den nieuwven Vorst te loven en te prijsen
Verlieten 't Oosters lant, en traden na den Stal,
VWaer in doen lach het Kint dat Vader vvas van al.

Een ander nieuwve Sterr' heeft haer vergulde stralen,
Met ongherwoonen glans, op 't Aertruyck laten dalen,
Als door het Fransche lant om Godes suyper vvoort
VViert over al ghepleecht dien grouvvelijcken Moort,

En

En even-ovel nochtans, door Godes wonder-
 Der Martelaren bloet was als het zaet der Kercken,
 En Godes heyligh volck, int midden van de doot,
 Vviert tot het recht gheloof noch meer als oyt ghenoot.
 Wat bracht dees Sterre goets? God quam sijn uyt-vercoren
 Begroeten op een nieu, en vvert als nieu gheboren,
 Niet in der Offen stal, maer in een sacht ghemoet,
 Verweckt door sijne doot, ghereynicht door sijn bloet.

GOD laet nu wederom haer thoonen in de volcken
 Een onghewoone Sterr', dies is het hert der volcken
 Verslaghen en verbaest; dus staet een yder stil,
 En vacht met vrees en angst wat dit beduyden wil.
 Coom Godes ware Soon, coom ware Son, coom weder,
 Coom naerdert uwe Kerck, en dael nu immers neder
 Met dijnen weerden geest, en Goddelijcke cracht,
 Ter plaetse daer u verck met vlijt nu vvert betracht.
 Geeff dat dit nieuwe Iaer, en dese nieuwe Sterre
 Vernieuw' ons ouden mensch; drieff, lieve God, drieff verre,
 Drieff uyt ons Neder-lant dien vreemden Tuymel-geest,
 Die over al het hert der vromen maect bevreesst.
 Coom ware Vrede-worst, en stel doch in de stede
 Van desen langhen tvijst dijn Goddelijcken vrede:
 Geeff dat der menschen hert verhart ghelijck een steen,
 Door dijnen sachten geest mach weder verden een.

L O F.

L O F - G H E D I C H T

Op de

Ghedenck-weerdighe *Nationale Synode*, ghehouden tot *Dordrecht*, Anno 1618. ende 1619.

ALS *Christi* weerde Leer was in haer teere jaren,
 En datmen eerst begonst de Volcken te verclaren
 Des Hemels nieu verbont, des Heeren goeden wil,
 Ontstont in d'eerste Kerck een kerckelijck verschil:
 Den desen was ghesint de menschen te besnijden,
 Den genen woud' het volck van 't oude Iock bevrijden,
 Elck bracht zijn reden by, tot dat den nieuwen twist,
 Door oordeel van de Kerck ten laetsten wert gheslist.
 Het oordeel vande Kerck in Kerckelijcke saken,
 Op Godes Woordt gegront, is om een eynd te maken
 Van dwaling' inde Leer, die nu en dan ontstaet,
 Als 'smenschen swack vernuft sich hier of daer ontgaet.
 Doen nu des Heeren Woort soo verre was ghecomen,
 Dat d'Overheyt des Lants, 't Geloof hadt aenghenomen,
 Quam Arrius ter baen, en storte lanx om meer,
 Door *Constantini* rijk, sijn onghesonde leer,
 Den Keyser dacht voor al van sijnen plicht te wesen,
 Te vanden *Christi* Bruyt, haer wonden te ghenesen,
 Beroupt daerom, tot rust der Kercken int ghemeen,
 De Dienaers van het woort te *Nicen* al by een,
 Hy selfs een vant ghetal comt sitten int gerichte,
 Hier wert de nieuwe leer ghehanghen int gewichte,
 En na dat langhe tijdt op alles was ghelet,
 Bleeft Christus die hy was, en Arrius verfer.

Een

Een Kerckelijck besluyt, van t'saem-ghevoechde stemmen,
 By d'Overheydt versocht can Werre-gheesten temmen:
 Is 't richt-snoer van 't vernuft, den rechten bant van als,
 Waer onder Eyghen-sin moet buyghen haren hals.
 Daer is onlancx gheleen een Tuymel-gheest gevlogen
 Int midden van het Landt, die heeft daer uyt-ghespogen
 Verwerring diep-ghesocht, een dochter van de Nacht,
 Die ons vereenicht Lant in tweedracht heeft ghebracht.
 Den vrient twist met sijn vrient, den broeder met sijn broeder,
 Den Vader met den Soon, de Dochter met de Moeder,
 De Staet helt naer het sweert, de Kercke nae den ban,
 Het gantsche Lant dat swiert ghelijck een droncken man.
 De *Vaders* van het Landt, der Kercken *Voester-beeren*,
 Sijn neerstich in de weer om ongemack te keeren,
 Men raet-slaecht alle daech, men souckt aen elcken kant
 Wat datter dient ghedaen, tot ruste van het landt.
 't Heeft u Manhaftich hart, *Nassouschen Helt*, verdrotten,
 Ons Vader-lant te sien van alle kant beschooten
 Met pijlen vande Twist: ons lieve Vader-landt,
 Voor 't welck 't *Nassausche* bloet sich dickmael heeft verpant:
 Ghy gaet daerom ghestaech in dijn ervaren sinnen
 Beramen, hoemen mocht den wrevel-moet verwinnen,
 V hart is staech beducht, u gheest is ongherust,
 Hoe dit onsteken vier mocht werden uyt-gheblust.
 Men vint ten lesten goet den Raet van alle Kercken,
 In eenen Raet vervat, hier op te laten wercken:
 Hier toe wert, door u hulp, bequamen Tijdts beraemt,
 D'uytschrijving wert ghedaen, de Plaetse wert ghenaemt.
 Daer *Dordrecht* leyt om-ringht met vierderley rivieren,
 Die om haer hooghe vest met versche stroomen swieren,

Een Eylandt end' een Stadt: daer is het open velt
 By d' Overheydt voor elck tot t' samen-comst ghestelt.
 Hier hebben hun voor eerst in goet ghetal ghevonden
 Die onsen *Vryen Staedt* heeft in haer plaets Gesonden,
 Vol weerdicheydt, en glants, vol trouwe, vol bescheyt:
 Op dat door hun bestier de sake wiert beleydt.
 Terstont vloeyt hierwaerts aen, uyt veelderhande landen,
 Een segen-rijcke beeck van wonderbaer Verstanden,
 Vol van een hoogen geest, vol Goddelijcker cracht,
 Vol helder licht, bequaem te schijnen inde nacht.
 Soo haest als yder was aen dese plaets ghetroden,
 Den aenvang van het werck, is vasten en ghebeden,
 Ten eynde Godes Gheest, ghesegeu uyt de locht,
 Op yders hert, en tong, sijn segen storten mocht.
 Gods Woort, Gods suyver Woort, geen menschelijcke vonden,
 Is salf, en heylsaem cruyt voor Kerckelijcke wonden.
 Daerop wert hier gheboudt, dat steltmen hier alleen
 Tot eenen vasten gront, en onbesweken steen.
 Men heeft by een ghelien de Bloem van alle landen,
 Die niet en zijn gheboeyt met Pauselijcke banden,
 Het Merch van clouck vernuft, de Keesst van diepe leer,
 Des Aertrijckx edel Zout, des werelts Licht en Eer.
 Hier brengt een yder voort, al wat hy heeft van binnen,
 De gaven van sijn gheest, de schatten van sijn sinnen,
 Den rijck-dom van sijn hert, de vruchten van sijn mont,
 En watter oyt een mensch in 's menschen boesem vont.
 Wanneermen op hun beurt hoort spreken al de *Vaders*,
 Wat voor een wonder cracht ontsluit des herten aders,
 En dringt in ons ghemoet! Gods lof sy hooch vermeldt,
 Die in sijn weerde Kerck al sulcke lichten stelt.

Wie dat hier comt ontrent fiet als een beke vloeyen
 Van honich-soete tael, voelt in sijn herte gloeyen
 Een onghewoonlijck vyer, een geestelijcken brandt,
 Voelt als een helder licht op-gaen in sijn verstandt.
 Ghy moest nu, mijn Vernuft, hier werden aengedreven
 De *Vaders* elck by naem haer eyghen lof te geven,
 Maer neen, ten mach niet zijn: ghy moet haest swijghen stil,
 Door faute vande plaets, en niet van goeden wil.
 Nu *Vaders* zijt ghegroet, den *Staet* van dese Landen
 Prijft uwe trouwe daet, en biet u danckbaer handen,
 Wenscht, dat dit goede werck mach doen alsulcken vrucht,
 Dat Twist, en swarte Nijt mach tijden op de vlucht:
 Wenscht, als met eene stem, dat al des Landts ghemoeden,
 Niet als een sachten geest, en liefde moghen voeden,
 Wenscht, als met eene stem; dat over al voortae
 Een broederlijcke gunst by yeder mach ontstaen.
 Nu *Vaders* zijt ghegroet: de *Harders* van de Kercken
 Verlanghen om te sien de vrucht van uwe wercken,
 Verlanghen om te sien, Gods vyandt tot een spijt,
 De Nederlantsche Kerck van wrevel-moet bevrijt.
 Nu *Vaders* zijt ghegroet; *Wy* loven uwe daden,
 Wy sien in u besluyt een teycken van ghenaden,
 De stilte van het volck, een vriendelijcken bant,
 De haven vande rust, de vrede van het landt,
 En evenwel nochtans (vergheeft ons dese reden)
 En evenwel soo is het slot van ons ghebeden,
 Dat God sijn heylich werck alsoo hier laet ghedien,
 Dat wy in desen standt u hier niet meer en sien.

I. CATS.

G H E D I C H T

Op het bouck

*Des meerde eervveerden ende Godsalighen**Dienaers des VVoordts*M^R. W I L L E M T E E L L I N C K,

G H E N A E M T

B A L S E M G I L E A D S

V O O R

Z I O N S V V O N D E.

DE Dochter Zions queelt, en sit met bleycke wanghen,
 Sit treurich in het stof, met groote pijn bevanghen;

De gheest is wonder flau die in haer aders speelt:

O droevich ongeval! de Dochter Zions queelt.

Wat is u, teere Maccht, wat mach u sieckte wesen?

Waer van is u het quaet, het droeve leet gheresen?

Ontstaetet uytte maegh? off uyt een koude sucht?

Off uyt een hittich bloet? off uyt een quade lucht?

Ach, wat een seldsaem ding! wat alle meesters soucken

Off in haer eyghen breyn, off vreemde meester-boucken,

Is hier maer enckel droom. Een yder is verstelt,

Onfeker wat vergiff u swacke leden quelt.

Ach! die haer gantsche werck van siecke luyden maken,

Hoe-wel sy metter hant aen u ghevrichten raken,

En weten gheen bescheyt. de kunste blijft te cort.

Men voelt niet aen de pols wat in haer herte schort.

Hier

Hier uyt comt dit ghevolgh, dat gheenderley ghewassen,
Hoedanich datse zijn, u toe en zijn te passen.

Want niemant, wie het zy, en weter goeden raet,

Indien hy niet en weet de gronden van het quaet.

Een Man, in dit ghewoel, met yver aen-ghesteken,

Een Vrient tot aen het merch bedrouft in u ghebreken,

Die tast u naerder aen, en vint ten lesten uyt

Van waer de slimme sucht van dese cortse spruyt:

Dies spreekt hy met bescheyt; O Dochter, dese wonden

Ontfanghen haer begin uyt uwe drouve sonden:

Wat sal, in dit ghevaer, wat sal u plaester zijn?

Daer baet gheen slechte salf tot diepe ziele-pijn.

Al watter voor ghebreck mach aen het lichaem wesen,

Can sap, off pap, off gom, off zout, off smout ghenesen,

Off yet dat in den hof, off aen der heyde staet:

Tot yder onghemack is veelderhande raet.

't Is anders mette Gheest, en mette snoode qualen

Die door het innich merch tot in de ziele stralen;

Daer is maer een behulp dat ons ghesontheyt biet,

En dat en wast voor al hier op der aerden niet.

Het is een hemels zaet, een onbegrepen wesen,

Noyt door een menschen tong noyt hoog genoeg gepresen;

God in het swacke vleesch, het onbevleekte Lam,

Dat een-mael voor de mensch hier in de weerelt quam;

Sijn weerde bloet alleen can u het eerste leven,

Can u de nieuwe jeucht, en crachten weder gheven.

O noyt begrepen heyl! ô *Balsam Gilead!*

O dierbaer oogen-salf! ô soet en crachtich nat!

Doch om op vasten gront uyt dit verdriet te comen,

Soo leert wat u behoeft, en hoe het dient ghenomen;

Hier staet u voor-schrift in: leeft, weerde Dochter, leeft,
 En soeckt met alle vlijt, hoe dese coorts gheneest.
 Dunckt u het Bouck te lang; soo denckter weder teghen
 Hoe diep u dese quael is in de borst gheleghen;
 Denckt vry dat noyt een mensch werd in der haest gesont,
 Off van een innich zeer, off van een oude wond.

J. CATS.

A E N

MR. WILLEM TEELLINCK,

Getrouwe man Gods, ende ware bedienaer van
 sijn Ghemeente; op dit selve Bouck.

HOe Jesu vvaerde Bruid, hoe zijn dus all' wv leden
 Ont-zenuvvt en ont-vleescht, van boven tot beneden?
 O hemelsch Coningn, óschoonste van der aerd,
 Vvat heeft dees onghestalt dus binnen u ghebaert?
 VVaer is nu het corael van u beroofde vvanghen,
 Die nu als grauwn van asch dus leelick neder-hanghen?
 VVaer is u goud-cieraed, vvaer is u svaemigh kleet?
 Ah, Moeder, ah-ah-ah-, hoe sien ick dus wv leed!
 All' wv zoet vvonder-schoon, de hemel van der aerde,
 Ont-luyftert van sijn glans, ont-kleet van alle vvaerde,
 Is nu, eylaes ghevvceest! Jck sien wv gantsch ghelaet.
 Vergalt met bitter-gheel, dat wyt wv milte slaet.
 De borst, dat schoon yvoor, die eertijts plach te gheven
 Een Arabierschen oogst van zoeten reuck, ghedreven

Door

Door al des vveerelds rond (het leven van het hert,
 VVanneer een bangh ghemoet by-naer ont-levent vvert)
 Blaest nu een stercke lucht, ghevrot in d'etter-bruylen
 Van wyyle longher-sucht, daer van ghy heen gaet druylen,
 Als een bloed-loose schim, van jeughd en cracht ont-merght,
 Daer voor een yder mensch sijn aenghesicht verberght.
 VVat raed, mijn teere zorg, vvaer salmen yet vves vinden,
 Dat dit voort-kruypend' quaed mocht stremmen off verflinden?
 En isser voor dees smett' nu nergkens eenigh kruyd,
 Int Oosten off in 't VVest, in 't Noorden off in 't Zuyd?
 Can niet des Sibors loop, die pratte Phratsche vloeden
 Van 't Aramiersche volck, u van de doot behoeden?
 Heeft nu gheen heylsaem kracht Bethesdas wwater-bad?
 Off isser oock gheen hulp in het Jordaensche nat?
 Neen, Moeder, bola, neen! Gods gheest pitst u aen d'ooren,
 En gheeft vvel ander raet, zoo ghy hem slechts vuilt hooren,
 Verkoel, u sijne stem, vvv kort sigh-beet ghemoed
 Int glinster-clare rood van Christi dierbaer bloed.
 Dit is de zuyper-dranck, die alleen can ghenesen
 Die hope-loose zieckt', tot op het hooghst gheresen:
 Steeckt maer vvv handen wyt, en wat den beker aen,
 Ick zie, gheloof, ick zie, vvv droouwe zieckt' vergaen.
 Maer dit ist groote point, dat ghy met all vermoghen
 U zelven eerst bereyt; niet met veel vvreemde droghen,
 Off eenich vies julep; maer dat ghy God toe-brenght
 Een reyne tranen-stroom, met vvv en boet ghemenght:
 En zoekt u zelven wyt, deur-grondet all vvv vveghen,
 Verschrickt voor Godes straf, en biddet om zyn zeghen;
 Leght aff all haet en nijd; verdelghet in de grond
 De boose lust des vvelechts, de moeder van de zond.

Doch wilt ghy niet bescheydt, en op het nauwste vreten
 De breed' en diept' van al, de schaeckel met de keten;
 Door-zouck dit hemelsch bouck, en segg dan t'elcken keer
 Wel-hem, die 't heeft ghemaect: ó teelingh van de Heer!

I. DE BRVNE.

N I E V W E - I A E R ghedicht.

HEt Nieuwe Jaer is hier; het aertrijck gaet omsluyten,
 De botten puylen wyt, de boomen sullen spruyten,
 Het cruyt, en weyligh gras sal cruypen wyt en breed,
 De bloemkens sullen staen elck op sijn best ghecleet.
 Den tijt, den nieuwe tijt sal nieuwe jeught gaen bringhen
 Aen bergen, bosch, en dal, aen alderhande dingen:
 Al wat daer henen lach, begraven in het stoff,
 Sal steken op het hooft, tot ciersel van den hoff.
 Den armen mensch alleen, met ouderdom bevangen,
 En can het oude vel niet wyt-doen, als de slanghen,
 Maer dat's een cleyne saeck; wy zijn noch boom, noch beest,
 't Gunt in ons dient vernieut, dat is alleen den Geest.
 Dit lijff is maer een romp: de ziel, van meerder vveerden,
 Dient, in dit Nieuwe Jaer, getoghen wytter eerden:
 Waerom soud' onsen gheest sijn aff-ghesleten huyt
 Niet comen leggen aff, soo wel als 't dorre cruyt?
 O mensch! is alle dingh om wven't wil gheschapen,
 En wvertet in vernieut; sult ghy alleen staen gapen,

En

En blijven, dat ghy waert? sal dan, ó lieve, sal
 In u het Nieuwe Jaer vernieuwen niet met als?
 Merckt ghy niet, dach aen dach, dat door de nieuwe jaren
 Dit broose lijff verout, tot dat wy neder waren
 Int duyster van het graff, en treden op de baen
 Die al des vveerelts Vleesch voor desen is ghegaen?
 Wanneer de gulde Son met hare snelle peerden
 Heeft al het jaer gherent rontsom den cloot der eerden,
 Soo dat des hemels loop ons brengt den cortsten dach,
 Begint dan vveer van nieuws, en rent ghelijck se plach.
 Wanneer de gulde Son des avonts hare stralen
 Heeft in den koelen schoot van Thetys laten dalen,
 Spant vveer haer peerden in, en met het morghen-licht
 Verthoont ons vvederom de glans van haer ghesicht.
 't Gaet anders met den mensch, vvant als de dicke volcken,
 De soarte nacht des Doots omringt het hoofd der volcken,
 Dan ister mè ghedaen. Eylaes! men sijt ter neer,
 Men sinckt diep in der aert, en niemant keerter vveer.
 Men leeft, en sterft maer eens: de Doot is van de saken
 Daer feylen eens begaen, noyt vveer sijn recht te maken:
 Leert dan, u leven lang, leert doen, met vasten gront,
 Dat ghy u leven lang, maer eenmael doen en cont.

I. C.

Aenwijsinghe van 't Oude Jaer, en 't Nieuwe, wat
 wy daer uyt tot onse leere, en troost aen te mercken
 hebben.

L Aest was ick in een Hoff, maer vonter geen vermaecken,
 Het wasser kout en dor, December quam ghenaecken!

Ick sach eens over al, maer niet en was verblijdt.
 Doen dacht ick in mijn selfs, wat is doch van den tijdt!
 Want fiet! het oude Iaer dwingt kruyden, ende boomen
 Deur zijne wreede coud', en met feer harde toomen;
 Niet cander schieten uyt, want deur de sneeu en vorst,
 Is beyde boom, en kruyt, bedeckt als met een korst.
 Men mach de swarte eerd' omspitten, noch berijven,
 En 't ghene men nu saydt en soude niet beklijven;
 Soo datter jeucht noch vrucht, uyt 't aertrijck can ontstaen,
 Maer 't schijnt het is al doot! en t'cenemael vergaen.
 Doen dacht ick wederom, al toonet al ghestorven,
 't En is nochtans niet doot, ten is niet al bedorven;
 Als 't nieuwe Iaer weer komt, dat brengt weer nieuwe kracht
 Aen boomen, blom, en kruyt, al wat hier schijnt verfmacht:
 Want deur het nieuwe Iaer gaet 't aertrijck weer ontsluyten,
 En geeft ons wederom, nieu aenghename spruyten;
 De boomen van ghelijck, gaen 't oude van haer doen,
 Al wat nu schijnt verdord', dat wert dan weder groen.
 De blom-tuyn sal dan oock beschamen veel tapijten
 Daer soo veel konstenaers hun leven in verslijten:
 De aerde wederom, wert met de spaé deur-boort,
 't Gefayde schiet weer uyt, en groeyt dan voort, en voort!
 Hoe groot is het verschil, 't welck 't Oud', oft 't Nieuwe geven!
 Want 't oud' Iaer brengt de doot! maer 't nieuwe Iaer het leven.
 Doe quam ick wedert' huys, en hebb' ja overleydt
 't Geen icker uyt besloot; daer van is dit 't bescheydt;
 Hoe dattet op ons past, op ons, wy domme menschen
 Die wederboren zijn, oft om Godts geest oock wenschen.
 Wy zijn hier oock gheset, om in des weereelts Hoff
 Te geven liefdes vrucht, maer Godt voor al zijn loff.

Doch fiet het oude Iaer, dien ouden mensch der sonden
 Ons dickmael overheerst; oft hy ons had' verslonden:
 De weerelt, en het vlees, de mensche soo bevecht,
 Dat hy schier 't Hemels laet, en blijft in d'eerd' gehecht;
 Ons herten zijn versteent, sy konnen oock niet vatten
 Het zaet van Godes woort, noch yet van 's Heemels schatten,
 Soo dat voorwaer de mensch, geen goet can brengen voort:
 Hy is ghelijck vergaen, end' in de sond' versmoort.
 Maer sullen wy als doot dan blijven allegader?
 O neen! ons is vergont, van Godt ons goeden Vader
 Een troost'lijck nieuwe Iaer, int Paradijs voorseydt,
 't Welck doot die oude slangh, en geeft ons salicheydt.
 Hier hebben van getuyght, Gods kind'ren de Propheten,
 Men deed' veel offerhand' om niet te sijn vergeten:
 Abraham heeft ghesien, dees aengename tijdt,
 Alleen door het ghelooff: Hy heeft hem seer verblijdt.
 Aen David is beloofd, Godt heeft met eedt ghesworen
 Dat sijnen zade blijft, en 't Rijck niet gae verloren.
 Daer na te rechter tijdt, is Iesus voort ghebracht
 Geboren van een Maecht, ontfangen deur Godts kracht;
 Een ware mensch uyt mensch, en eeuwich Godt bevonden
 Als mensch ons heel gelijk, (doch) nuytgheweert de sonden:
 Dit is ons nieuwe Iaer, dat inde weerelt qnam,
 Geoffert voor de sond', als zijnde Godes Lam.
 De Engelen te saem, die hebben Godt ghepresen,
 Om dat door dees gheboort de mensch Heyl was bewesen.
 Want Christus heeft hem selfs, in onse plaets gheset,
 En heeft voor ons ghele'en het Vonnis vande Wet:
 Hy heeft voor ons voldaan 't geen dat wy waren schuldich;
 Sijn Vader hy bewees ghehoorsaemheyt ghedullich:

Hoewel zijn lijff, en siel, met angst doch was belaeen!
 Want Godts gerechticheyt, die moeste sijn voldaeen.
 Nochtans vrywillich siet, heeft hy hem laten vanghen,
 End' geesselen met roen! ja, aen 't cruys laeten hanghen!
 En heeft soo Godt versoent, gebroken 's vyants macht,
 Wanneer hy gaf den geest soo was het al volbracht.
 Dus heeft Gods weerde Soon ontschuldich moeten lyden,
 Om dat hy van 't verderf ons eeuwich sou bevryden;
 En heeft verwonnen al, 't geen dat ons bracht in noot,
 Des Wets verdoemenis, de Sonde, Hel, end' Doot.
 Hy, is door eygen cracht ten derden dach verresen,
 En heeft dit al gedempt, en hem Godts Soon bewesen:
 Hy die ter rechterhant, zijns Vaders heerlijk sidt,
 Van waer zijn Geest ons troost, en stadich voor ons bidt,
 Tot dat hy wederom sal komen inde wolcken,
 Om aen den Ioncxsten dach, te richten alle volcken.
 Hoe groot is Godes liefd'! hoe goet is sijnen aert
 Dat hy zijn lieven Soon voor ons niet heeft ghespaert!
 Noch schenckt hy ons 't geloof, waer door wy met vertrouwen
 Dees Mid'laer nemen aen; en werden soo behouwen.
 Godt zy van dy gheloof, gedient, gelieft, gevreesd:
 Toont dat dit nieuwe laer, vernieuwe dijnen geest.
 De nacht die is voorby, het oude is verdreven,
 Om dat wy inden dach als nieu weer souden leven;
 En nu, ghy zijdt vernieut door Christum onsen Heer,
 V leven, sy ghelijck sijn leven, en sijn leer:
 Soo laet dan u geloof, weer nieuwe vruchten draghen,
 Twelck uwen naesten sticht, en God oock mach behagen;
 En wilt doch nimmermeer de forch u maken quijt;
 Want tusschen vlees en geest, blijft schrickelijcken strijt.

Bidt vierich ende vast, wilt soo u breyn omwoelen,
 Ghy sult het heylich zaet weer crachtich in u voelen:
 Voet Christum in dijn hert, dat hy deur u opwast,
 Vertoonet sijn gedaent, want dat is onse last;
 Soo sal het oude Iaer, ons niet meer kunnen schaden,
 Als wy door 't nieuwe Iaer, vernieut zijn uyt genaden;
 Maer sullen meer en meer, Godts segen-rijcke vloet
 Genieten hier beneen; en boven 't Hemels goet.

IOHANNA COOMANS.

G H E D I C H T

TER EEREN

Den Eer-weerden, Hoogh-geleerden, ende Wijt-beroemden
 D. PHILIPS VAN LANSBERGE,

Des selfs Bouck van 't ghebruyck des
Astronomischen ende Geometrischen
 Q V A D R A N T S.

VErnustich menschen breyn, by Godes hant gheschapen
 Niet om, ghelijck een sijn, hier eekels op te raapen;
 Maer hooger van bedrijf, en beter dinghen vveert,
 Verheff dijn elen geest; wat hangdy naer der eeri?
 Het onbeswyde vee gaet met den hals gheboghen,
 Gaet vvroeten in het slick. Ghy, hooger op-getoghen,
 Siet voor u reghel-recht, siet voor u ooghen staen
 Des daeghs de gulde Son, des nachts de zilvre Maen.
 Het sorghelijcke gout, een vvens van alle volcken,
 Schuylt verre van het licht in onder-aertische kolcken

Met schrick en slick bedeckt, versgelt in de nacht,
 Waer onder menich mensch van ramp en damp versmacht.
 De Son in teghen-deel, en al de groote lichten
 Doen haren vasten loop, recht boven ons ghesichten;
 Daer vvert des menschen geest van Gode toe gheverght,
 Derwijl by 't een ontdeckt en 't ander ons verberght.
 Ghy siet van alle cant, ghy siet den Hemel open,
 Dat is u rechte wit, daer zijdy toe gheropen;
 Want soo ghy door de cunst dit vnder cont verstaen,
 Ghy sult, met grooter lust, tot vven Schepper gaen.
 Wel aen dan, edel Dier, van hoogher geest ghedreven,
 Ghebruyckt dit hant-ghetuych in desen bouck beschreven,
 En als ghy metter daet de vruchten hebt ghesmaeckt,
 Gheef prijs, soo't u betaemt, aen die het heeft ghemaeckt.
LANSBERGE, diep verstant, Hipparche deser eeuven,
 O licht van onse cust, en Thales van de Zeeuven,
 Die met een hooghen geest tot aen de sterren rijst,
 En God hier in sijn vvoort, en in den hemel vvijsst:
 Die door dit eyghen tuych cont op het nauste vveten
 Hoe dat, en Son, en Maen, en 't Aertrijck is te meten,
 Soo dat door u vernuft een yder lichaem staet
 Beschreven na de cunst juyst op sijn eyghen maet.
LANSBERGE, vveerde vrient, die met een soet vermaken
 Ons van der aerden leyt, en doet den hemel raken,
 Men prijs off laeck u vverck, men spreeck off svrijghe stil,
 Men acht' u cloucke vront ghelijck de Fame vil,
 Ghy dient, hoe dattet gae, van my te zijn ghepresen;
 Want na ghy dijne cunst en gunst my hebt bevvesen,
 Soo voel ick metter daet dat ick des Heeren vverck
 Met gants een ander oogh, als eerst-mael, over-merck:

Want

Want 'elcken als de Slaep van my is wech ghevlogen
 Heff' ick mijn ooghen op, en verde dan bevroghen
 Aldus te roupen wyt: ô glans, ô hellen schijn,
 Hoe groot, ô groot ghebouww, moet wyven Schepper zyn!

I. CATS.

Yder mensche wert gheseydt
 Dat hy Godes naem ver'breydt.

P S A L M C.

Coom volck'ren-volck van 't aerdsche rond,
 Prijft Godt met open hart en mond;
 Aenschouwet heylich clær aenschijn,
 Bekendt dan, wat bekend moet zyn.

Denckt, hoe des Heeren groote kracht
 Ons, sonder ons heeft voort-ghebracht;
 End' stadichlijck de goede leyd
 Als schapen die men lustich weydt.

Gaet vry tot zynen Tempel in,
 Looft, danckt de Heer met blijden sin:
 O mensche blijft reyn van ghemoet!
 Aenmereket wie uw goetheyt doet.

Almachtich blijft de Heer, en mildt,
 ghenadich, vriend'lijck wien hy wildt;
 Warachtigh is hy; en zyn woort
 Sal eeuwich wyt hem coomen voort.

A. V. VENNE.

H

Totten

Totten Romeynen Cap. 14. vers. 6.

Wie den dach acht, die achten den Heere: en-
de wie den dach niet en acht, die en achten
den Heere niet.

WAnneer den nacht began te schuven en te scheyen,
En dat de Sonne-cracht de Sterren deed' verspreyen;
Wanneer den morghen-root de silv're douw (van
Oplichte van het lant, die claar lach onbemorft: dorft)
Soo rocht ick uyt mijn slaap, en door het soete rusten
Was ick verfrist en gauw, te wand'len my gantsch luste.
Ick stont op (na ghewoont) ick ginck heen na den dijk,
Daar 't pekelaechtich-nat op stenyte, en neemt zijn wijck.
't Snel-ykende vernuft viert haast in my heel besigh,
Het vlooch dan hier dan daar, 't hoeft stont my hallif desich.
't Coc-meeuken sach ick noeust, 't bleef drillen, en sach hoe
Hy 't visken tot zijn cost mocht snellick grijpen toe,
De Wulpen geel van smaack, de Lievintjens met hoopen,
Sant-looperkens seer ras die sach in' op slijck vast loopen.
Dus vorderd' ick mijn tret, en namp voorts heen mijn ganck
Na Sandijck in mijn hof, alwaar dat lude sanck
De soete *Nachtegal* claar-stemmich, en daer neven
Het Conincxjen, de Knuut, de Leeuwerck (hooch verheven)
Die tierelierde vast, en clom met een vermaack,
De Ravens daar omtrent die riepen craack, craack, craack,
Want Iarelcx sy broen te Sandijck op den thoren,
Den wreedten Kuken-dieff die liet hem daar oock hooren,

De geyle Mus die riep, en fierste dattet clanck,
 Den s' wintersch-calen gaff die hielt zijn ouden ganck
 In 't Couck-couck singen staach, 't Quicksteertjen was geen later,
 In 't weven van zijn nest, dicht aenden cant van 't water,
 De dach-lief hebbend' Spreeuw gespickelt, foet van beck,
 Oock d'huys-begeerich Swaluvv die prevelden op 't deck,
 Den Kakelbonten Druyt in 't hipp'len hem verfraeyde,
 De gout-glinst'rende Duuf geplum-voet ronckt en draeyde,
 Den somer-vogel oock met 't Kuufken op zijn top,
 En den Calcoenschen-haan met uytghefteken crop,
 Het Vincxken quinckeleerd', het Meesjen clom en pickte
 De Boomen op en neer, de Quackel spic me dicte,
 Het Tortelduufken foet zijn gayken niet verliet,
 De Pypperkens daarby, elck song zijn eygen liet,
 De staart beoogde Pauw seer trotsich pronckt en praalde,
 Den Haan den schreeuwer snachts zijn Hinnekens voorthaalde,
 De kouw, in rouw ghecleet, met d'wiggele waggele gans,
 En Pitter schoone-pluum die namen waar haar cans,
 De wit-lanck-halsde Swaan quam sprakeloos anstufen,
 Sijn paar was nevens hem, men hoord' hem heftich snuven,
 De Wertel mette Eend die queecten met gheschreeuw,
 Ia, sijds en wijds alom soo was 't ghebas, gemeeuw
 Om groot: so dat ick stont verbaaft; en als versleghen,
 Geen schepsels groot of cleen men sach haar hier bewegen,
 De grachten waren vol van veelderhand' kic, kic,
 Van Puyt en Pat, hier, fiet, den Reygher nam zijn mic,
 En miste niet of creech zijn voetsel na begeeren,
 't Poel-snepken lanck-ghebeckt dat sachm' hier oock geneeren,
 De pluim-gemanteld' Wl, 'f Pichts-hater niet verscheen,
 Den Vleermuys plumeloos die was oock vooren heen.

Doch waar ick sach en keeck; elck dier was even lustich,
 De maker van het leer bespranck de Koe oock rustich, (louch,
 's Mensch-dienstich Paard zijn aard bethoond' oock dat ick
 Den Ackerman in 't veld ginck staach me an zijn plouch,
 Het dick gewolde Schaap, het jonck gheworpen weuten
 Dat namp den Harder waar; al spelend' op zijn fleutjen,
 Somma sommarum 't was al besich om en 't om,
 Het onghevoel ghewas feer net uyt d'aarde clom,
 De Boomen (schoon verciert met bloeyfels lief van verwen,
 Die gaven soeten geur, de Biekens quamen swerwen,
 De glad-beschubde-visch aldaer in 't water was,
 Elck dierken deed' alom zijn dach-werck even ras,
 Ick docht, wel! hoe salt zijn? sal roesten en verteeren
 (Door leuyicheyt) mijn geest? dat wil God van my weeren,
 Sal ick dus vunsich gaan, alwaar ick schier vermuft?
 Sal Godes kennis in my nu zijn als versuft?
 Sal ick een reed'lick mens, van redeloose saken
 Geleert zijn, en niet selfs in my gaan, en soo maken
 Dat God in en door my gheleert wert, en verhoogt?
 Och! dat waar ymmers smaat: ô siel! u hier toe poocht
 Dat d'Hemel-voocht (die daar gemaect heeft d'Hemels tenten,
 De Sonne, Maan, en Sterr', met al de firmamenten,
 Den nacht, den dach, de Zee, de Winden sterck van blas,
 De Aarde met haar dracht, als bloemkens soet van was,
 Met duysenderley cruyt, de hooch-lucht-cussend' boomen,
 De staande waters diep, de snel-heen-vliende stroomen,
 't Gedierte dat daar swempt, dat vliegt, dat cruypt, dat sprinckt,
 Dat fleuyt, dat blëet, dat loeyt, dat spreekt, dat huylt, dat sinckt,)
 Door u sy groot gemaect; 't talent by u ontfanghen
 Becoren maat doch niet: maar hebt een sterck verlanghen

Dat

Haren
 these van
 Dreyde

Dat ghy verbreyd' de daad', en 't wonderlicke werck ;
 Dat God door zijnen Soon, ghedaan heeft voor zijn Kerck.
 Mits zijnd' in dit ghedacht, soo hoord' ick and're menschen
 Die songhen alfoo wel, men cond' niet beter wenschen.
 Hoe dit? docht ick, 't is wel ; dat God dit dus bestiert,
 Dat niet alleen verheucht 't onredelick ghediert: (bringen,
 Maar datmen hoort Gods woort door 's menschen mont voort-
 In fraeyen rijm ghestelt, nu door een lieflick singen.
 Ick vougde my haast heen na dit gheselschap doe,
 Die ick, met eenen groet, Gods seggen wenschte toe.
 't Was hen en my seer lief ; dat wy malcand're kenden,
 Haar daad', en mijnen sin ghelijck swerck stracx voorwenden,
 Sy waren Musicijns seer scherp van soet ghehoor.
 Veel onderlinge praat die viel hier oock doe voor,
 Dewijl sy hadden meed' veel boucken en ghedichten
 Vermakelick voor elcx, en die oock groot'licx stichten,
 Door den vermaarden *Heyns*, door *Catz* en and're meer
 Voor-treffelicke lien, ghestelt tot yders leer.
 Elck sprack hier by gebeurt, soo seyder een ; wel ! isser
 Doch niet wat nieuws als nu van *Anna Roemer Visser*?
 Van *Joffrouvv vander Meerfch*? Ick heb ghehoort daar van,
 Sy dichten alfoo net ; als men het wenschen can,
 Sin-rijck, goet duyts, goe maat, vol lieffelick bevallen,
 Geen ydel vuyl ghedicht ; maar leersaam gansch met allen
 Brengt yder in het licht, dat waerdich is ghehoort,
 Ter eeren Godes naem, en onverganck'lijk woort.

A. Valerius.

VREUCHDEN-LIEDT,
Over de gheboort Christi, den Sone Godts.

Op de Stemme:

Wanneer ick slaep, voel ick mijns levens vreucht.

O Blyden dach! ô lang ghewensten tijt!
Die ons verheucht, en onse siel verblijdt;
Want, ons verlosser (wis)
Geboren is
Binnen Bethlehem;
Daermen vindt hem:
Binnen Bethlehem, de Stede,
O Mensch! gaet soeckt dit Kint des Vrede.

Hy is Godts Soon, die door Godts raet, en macht,
Ons, van een Maeght ter Werelt is ghebracht;
Hy is 't zaet Abraham,
Vyt Davidts Stam;
Godt uyt Godt verclaert,
Mens uyt Mens ghebaert,
Godt uyt Godt verclaert, eendrachtich,
T'saem sijnde, Godt en Mens, warachtich.

De grootst' van macht verscheen sijn heerlicheyt;
Die hebben hem, veel schatten toe-bereyt;
En ginghen met haer dry,
Het Kint sien bly;
Wieroock, Myrrhe, Gout,
Brachten' menichfout,
Wieroock, Myrrhe, Gout, ghecoffert,
En hebben 't Kint daer med' ghecoffert.

Hy is ons Borcht, Troost, Hope, Wijsheyt, Heyl,
Ons' sielen Vreucht, gans sonder smect' oft feyl.

Hy is de waerheyt reyn,
's Levens Fonteyn:
Oock 't warachtich Licht,
Hoeck-steen vast ghesticht,
Oock 't warachtich Licht, bevonden:
Een Heer die ons vergeeft ons sonden.

Prins, Coninck, Vorst, en Heer der Heeren groot,
O Iesu Christ! ghy vrijdt ons vanden doot;
Ghy sijt ons sielen rust,
Vws Vaders lust:
Dit's mijn lieve Soon,
Spreekt Godt uyt sijn Troon,
Dit's mijn lieve Soon, verheven:
Hoort hem, en wilt sijn Woort aencleven.

*Op u, en in u voort, ô Godt! staet mijn betrouwen,
Ick vraghe nergens na, mach ick u slechts behouven:
Want, alle Aerts ghevoel, moet eyndelick vergaen,
Maer Godt, en Godes Woort, sal eeuwighlick bestaen.*

P. I. V.

E Y N D E.

